

HOFFMANN A. (21-28)
karlsbadi porcellán-raktára
 PESTEN,
 bálvány-utca, Mocsonyi-féle házban,
 a nagyérdemű közönségnek gazdag raktárát,
 mindenemü
porcellán-edényeket,
 valamint
étel-, kávé- és thea-készleteket
 hat vagy tizenkét személyre
 a legolcsóbb gyári áráért.
 Kitűnő főző-edények chamott-földből.

Az atafutóan jonak ellismert valódi s egészen frissen érkezett
SCHNEEBERGI NÖVÉNY-ALLOP
 mell- s tüdőbetegek számára.

továbbá: rekedtség, nátház, ingerkőhögés, mellszorongás, elnyálkásodás, torokgyulladások s nehéz légzés ellen, — mindenkor friss minőségben kapható:
PESTEN: Török József gyógyszerész úrnál a király-utczában, — dr. Wagner D. gyógyszerész úrnál a váci-utczán, — Thalmayer A. és társa, — Oszetzky F., — Schirk J., — és Gerhardt A. úrnál.

BUDÁN: Schwarzmeyer J. gyógyszerész úrnál.
Aradon: Probst F. J.
Aszódon: Sperlagh J. gy.
Baján: Klenautz J.
Brassóban: Gyertyánfy. Fabrick és Jekelius gy.
Battonyán: Bignio K.
Belgradon: Nicolacovic test.
Beatezen: Dietrich és Fleischer.
Bonyhádon: Kramolin J. gy.
Brassóban: Fabrik Ed.
Csaktornyan: Káráz A. gy.
Csúton: Borsay F. gy.
Debreczenben: Göll N. gy.
Deesen: Krémer S.
Detán: Braumüller J. gy.
Devecszenben: Hoffmann B.
Eszéken: Kawiłowicz gy.
Eperjesen: Zsembery Ign.
Ersekújváron: Conlechner Ign.
Egerben: Wessely gy.
Eszéken: Thüner fiai és Dessáthy gy.
Győrött: Branner F.
Gyulan: Lukács gy.
Haczfeld: Hagelschmidt V.
Hatszegen: Mátyás B. gy.
Ipolyagyon: Mikulási T.
Janosházán: Kuna gy.
Jolsván: Maletér gy.
Kaposváron: Schröder J. gy.
Köszegen: Strehle gy.
Károlyvárt: Benich J.
Kis-Martonban: Kodolányi gy.
Kassán: Eschwig E.
Késmárk: Genersich C. és A.
Kécskeméten: Papp M.
Karancsebesen: Weber A. gy.
Károlyfehérvárra: Fischer Ed. gyógyszer.

Egy üveg ára 1 forint 26 krajczár.

Ugyanezen bizományos úrnál kapható:

Legjobbféle
tyukszem-tapasz,
 Schmidt es. kir. főorvostól, egy skatulya
 ára 23 kr.

Dr. Behr ideg-extractusa,
 az idegek erősítésére s a test edzésére ára
 70 kr.

Die „Zeitschrift für gerichtliche Medicin, öffentliche Gesundheitspflege und Medicinal-Gesetzgebung“ bringt in Nr. 48 vom 27. November 1866 über „Schneeburgen Kräuter-Allop“ Folgendes:

„Der aus Alpenkräutern bereitete „Schneeburgen Kräuter-Allop“ des Herrn Apothekers Bittner in Gloggnitz, und Franz Wilhelm, Apotheker in Neunkirchen, ist bei allen katarthaischen und entzündlichen Krankheiten der Respirations-Organen ein vorzügliches Unterstützungsmittel. Er mildert besser als alle anderen Symparten jeden Reiz im Kehlkopf und wird bei acuter und chronischer Heiserkeit, bei empfindlichen Affectionen der Schlingwerkzeuge, beim Lungen-Katarrh, dem Keuchhusten u. s. w. wegen seiner vorzüglichen einhüllenden, besänftigenden und reizmildernden Eigenschaften mit günstigem Resultate angewendet.“

Föraktár: **BITTNER GYULA** gyógyszerész úrnál Gloggnitzban.

Kiadó-tulajdonos **Heckenast Gusztáv.** — Nyomatott saját nyomdájában Pesten 1870 (egyetem-utca 4-dik szám alatt).

Megjelent és kapható:
Nemzeti nagy képes naptár 1871-re.

Aranynyomatu pompás czimlappal.

Szerkeszti **Áldor Imre.**

Tartalom: És nem akarták, hogy színész legyen. Beszély, írta Tó-völgyi Titusz. Hippias (Ballada). A honvédszázó alatt, elbeszélés Miliesz Bélától. Költők és ideálok: Petőfi és Szendrey Julia, Lord Byron és Giuc-cioli gróf, Alfieri és Albani gróf, Swift és Stella, 8 képpel. A kalandok földjéről, 8 képpel. Egy világhírű palota (a Louvre Párisban) két képpel. Kirándulás Nizzába, képpel. Egy év története, 18—20 képpel; az év bel- és külföldi jeles mozzanatait érdekes összeállításal beszélve el. Gazdasza-tiak, adomák, oktatók stb. kimerítő teljes tiszti czimtar, csaknem 4 iv. s. a. t. E rendkívül szép és gazdag tartalmu naptár ezidén még nagyobb, mint tavaly, midőn „Jóbarát“ nevet viselt. — Ára csak 1 ft.

Honvéd naptár 1871-re.

Negyedik évfolyam. — Szerkeszti **Áldor Imre.**

Színezett boríték s igen szép czimképpel.

Tartalom: Arczképcsarnok. Dembinszky Henrik, (képpel). Vetter Antal, (képpel). Nagy Sándor, (képpel). Gyulai Pál, (képpel). Hadnagy uram, szebb halál nem érhet. Pál gazda, költemények. Meg kell védeni azt a zászlót; írta Tó-völgyi Titusz. Hazajött honvéd. Emléksobrot Zalától. A honvédménház, költemények. Honvédpanteon: A haldokló honvéd. Az aradi honvédmélek. A kápolnai honvédmélek. A debreczeni honvédmélek, (4 képpel). Bem tónok legszebb napja, (képpel). Bem, Önkéntes dala, Ve-rik már a dobát, költemények. Visszaemlékezések 1848-re, (képpel). Egy férges lap a bujdosók történetéből, (képpel). Svájci honvédfiúk, (4 képpel). Honleányokhoz költemény Sárogy Gyulától, az ozmán hadsereg, (két kép-pel). Honvédmozgalmak 1869—70-ben. Vidacs János arczképpel. A ma-gyar korona államterületeinek fölőstása honvédkerületekre, zászlójai és lovas századjárásokra. Adomák, vegyesek, katonai tudnivalók stb. — Ára 60 kr.

Kossuth naptár 1871-re.

Gyönyörű színezett czimlappal és czimképpel.

Szerkeszti **Honfi Tihamér.**

Tartalom: Kossuth Lajoshoz, költemények 1848. és 1870-ből, pom-pás arczképpel. Mit ize Kossuth azoknak, a kik hazahívják? Respublika, költemény, Petőfi Sándortól. Petőfi arczképpel. A legszebb két nap Kossuth életéből, (két képpel). Forradalmi lant vagyis kiadatlan költemé-nyek 1848-ból. Revoluzió. Szabadság hangok. A fejedelem. A honáru-lókhöz. Népdal. Kossuth Lajos és családja, (3 képpel). A vándor költemény. Moszlányi Zsuzsanna, (arczképpel). Nemzeti ereikje (kiadatlan levél Kos-suthtól). Milyen volt a magyar nép 1848-ban? (két képpel). Kossuth al-kotmányterve a magyar nép számára. Aranymondások Kossuth műveiből. Adomák Kossuthról stb. — Ára 40 kr.

A „Nép Zászlója“ naptára 1871-re.

Színezett boríték s nagy czimképpel.

Szerkeszti **Áldor Imre.**

Tartalom: A türelem rózsát terem, költemény. A helyettes, elbe-szélés Miliesz Bélától. Zrínyi Ilona keserve, Tompa Mihálytól (képpel). B. Jeszenák János síremléke, (képpel). Rákócyné, költemény Arany Jánostól. Két bujdosó, (két képpel). Fordul a koczka, költemény. Arcz-képcsarnok a nép számára: Csanády Sándor, (képpel). Szemere Miklós (képpel). Várad Gábor, (képpel). Történeti emlékek: Vatha láza-dása (képpel). II. Endre átadja a rendeknek az aranybúllát, (képpel). A szabadság 13 vértanújának nótája. A Martinovics összeesküvés 75-ben, (két képpel). A hazai népeletről: Megérkezés a hidasra, (képpel). A seberkésztől oláh, (képpel). A nagy világból: A költőző feeskék, (képpel). Öserdó Braziliában, (képpel). Adomák: Kossuth gyermekei fogságban, stb. A mit a gazdának tudni kell (képpel) stb. — Ára 40 kr.

Balpárti népnaptár 1871-re.

Nemzeti szín borítékkal és szép czimképpel.

Szerkeszti **Vasgyuró Tamás.**

Tartalom: Mit kíván Kossuth a magyar néptől? Baloldali kitünő-ségek: Madarász József (képpel). Tancsics Mihály (képpel). Jámor Pál (képpel). Az éj és a sárka szín. Az örökség. A magyar sereghez, versek. A két szász leány, 1848-ból. Az olvasott leány. Életkép a szabadság-harozból. A kit a nép szeret, jelenet Kossuth életéből. A kit a nép átka üldöz (öt képpel). Itt a nyílmal, mibe löjöm? vers, Petőfittől. A francziák Böszörményije, (képpel). A veressapkás zászlóalj története. Gf. Batthyány Lajos kivégzése, (képpel). Gf. Batthyány utolsó perczei. Gf. Batthyány temetése 1849-ben. Orvosi tanácsadó. Egyveleg. A tizenhármak kivége-zetése stb. Adomák stb. — Ára 50 kr.



Pest, november 6-án 1870.

Előfizetési feltételek: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Félévre 5 ft. — Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — Csupán Politikai Ujdonságok: Egész évre 5 ft. — Fél évre 2 ft. 50 kr.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokak illőleg: Egy négyzet hasábját öt sor, vagy annak helye, egyszeri ígatásnál 10 krajczárba; háromszor- vagy öbbszöri ígatásnál csak 7 krajczárba számítatik. — Kiadó-hivatalunk számára hirdteményeket elfogad Bécsben: Oppellik Alajos, Wollzeile Nr. 22. és Haasensteint és Vogler, Wollzeile Nro. 9. — Bélyeg-díj, külön minden ígatás után 30 ujkraczár.

Boczko Dániel.

(1789—1870.)

Az országgyűlés szünideje alatt a képviselőház elvesztette legidősb tagját, korelnökét, a 81 éves Boczkó Dánielt, kit szeptember 9-én, békésmegyei csaba-csüdi birto-kán ért utól a halál. Tetemei Pestre hozattak, itteni rendes lakására s itt kísértettek ki a köztemetőbe. Képviselőtársai közül aránylag kevesen állhattak körül a ravatalt, melyet, ha a ház együtt van, mindnyájan pártkü-lönség nélkül, a tisztelet és kegyelet érzé-seivel környeztek volna.

Valóban, Boczkó Dánielre, mig élt is, a tisztakeblű hazafiságot s az ősz hajszálakat kétszeresen meg-illető tisztelettel tekintett min-denki. Bár életének tettűs korszaka hazánk legmozgal-masb idejére, a 48—49-diki harcok korára esett, azért épen nem mondhatni, hogy túlélte volna magát; lelkesedését ősz firtai alatt is meg-örizte, hűségével és buzgalma-val sok fiatalokat megszégye-nített s hazaszeretete legké-sőbb vénségei sem lankadt meg. Az ily férfiú, ha a tet-tek tulajdonképi szinpadáról lelépett is s már csak nevé-vel szerepelhetett, megérdemli, hogy közrészvét kísérje sir-jába s emléke megőriztessék a késő utókor számára.

Boczko Dániel 1789-ben, tehát a franczia forradalom kitörésének nevezetes évében született Szarvason, Békésme-gyében, hol atya evangélikus lelkész volt, ki sokat foglal-kozott a tót irodalommal s több könyvnek volt szerzője és kiadója. Nyomdát is akart, az első Békésmegyében, léte-síteni, e tervét azonban meg-hisították korán bekövetke-zett halála. Özvegyét, Thaisz Juliánát, Thaisz Andrásnak

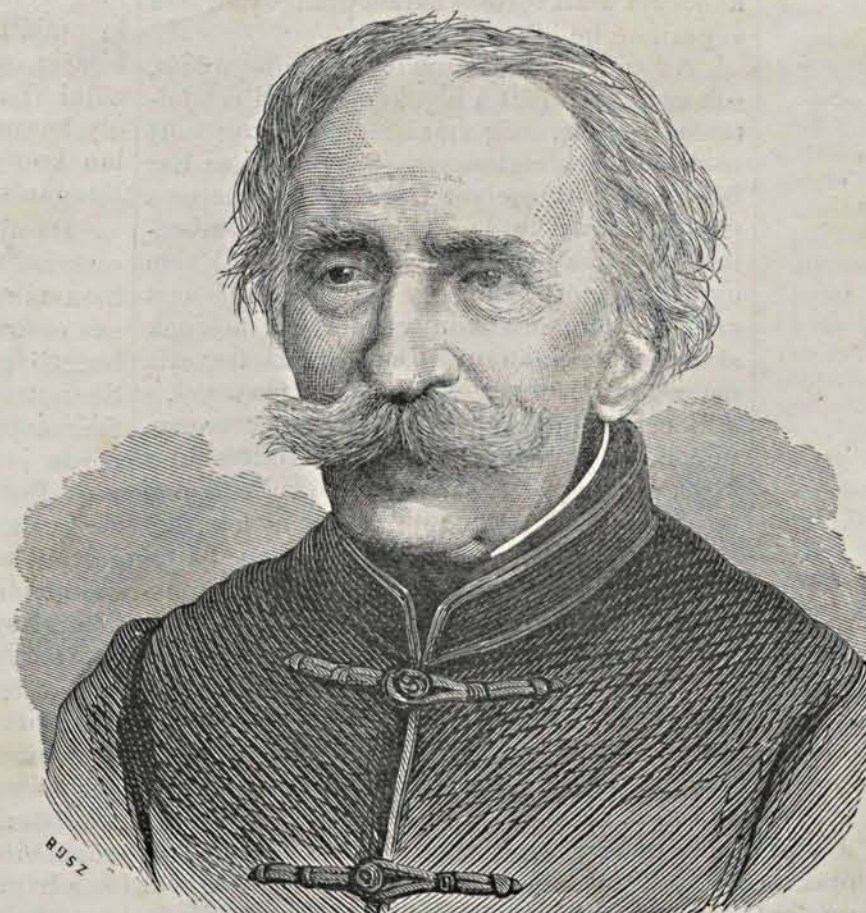
a „Sas“ című folyóirat szerkesztőjének s ismert író és fordítónak nővérét, nevelet-len gyermekekkel hagyta hátra. Boczkó Dániel jogi tanulmányai végeztével s az ügyvédi oklevél elnyerése után Békés-Csa-

bán telepedett le, hol nemsokára a gróf Stockhammern család ottani birtokainak lett jogügyi igazgatója. A szerenese cso-dás módon kedvezett a fiatal ügyvédnek, s anyagi tekintetben is csakhamar tekintélyes állást foglalt el. A közügyekben való sze-replése leginkább az alkotmányos nemzeti ébredés emlékezetes évében 1825-ben kez-dődik, mikor mint a békésmegyei szabad-elvű ellenzék egyik tagja kezdett feltűnni. Erre nemsokára a békésmegyei ev. esperesség világi felügyelőjévé választott s mint ilyen,

1848-ban az orosházi választókerület országgyűlési képviselőjévé választott, s kivált akkor nyílt alkalma jellemzősá-gát és erélyét bebizonyítani, midőn őt az országgyűlés Arad-, Csanád- és Békésme-gyek teljhatalmu kormánybiztosává nevezte ki. Az akkori mozgalmas idők veszélyei közt szigorúságig menő, de szükséges erélyvel viselte nehéz hivatalát. Ő felelősnek érezte magát a reábízott vidékért, s a hazafiatlan-ságot és árulást kéréltelhetlenül sújtotta. Egyedül így biztosíthatta eljárásainak az

eredményt. Maga is, a veszé-lyes pontokon s válságos pil-lanatokban nem egy példáját adta felelmet nem ismerő bá-torságának s rendületlen szil-rdságának. Különösen em-lékezetes föllépése volt, mi-dőn Arad városából az ezt megrohanó sereket és osz-trák dzsidásokat, kik tulszá-muk miatt a mieinket már-már kiszorították, egy puszta bottal állva a honvédék élére, ujra kiverte s ez által Arad-városát a bizonyos kirabol-tástól megmentette. E hősi bot kegyeletes emlékképen még mai nap is őriztetik az aradi városházán. — Ezután csakhamar Erdélybe küldet-tett mint kormánybiztos s ott is hasonló erélyvel műkö-dött.

A világsi fegyverletétel véget vetvén a küzdelemnek, annyi hű és jeles hazafival ő is bujdosolni volt kénytelen s leginkább Békés-Csabán s környékén lappangott. — Ez időben egy másnemű veszély is fenyegette életét; a mi egyszersmind bujdoslásának is véget vetett. 1851-ben ugyanis rablási kísérletet tett két kőborló a csabi szőlők kö-zött; a fegyvertelen, hátulról rá irányzott ütessel, mely kaponyáját behasította, — minek nyoma a halála után történt bonczo-láskor is meglátszott, — földre terítvén, ott a szőlők melletti egyik árokban, egy arra



BOCZKÓ DÁNIEL.

menő csendő-örjárat aléltan találta őt s vitte be a városba, hol magához jött, de egy-uttal felismertetvén, felgyógyulása után mint fogoly, haditörvényszék elé állíttatott, mely őt halálra ítélte. Ez ítéletet az akkori kegyelem útján 20 évi várfogságra változtatták. „Megbecsültek” — mondá az ítélet kihirdetésekor, jó humorával, mely őt soha sem hagyta el. Fogságát Kufsteinban kezdte meg, később Olmützben folytatta, honnan csak az 1857-ki általános amnesztia által szabadult ki.

Kiszabadulása után gazdaságával kezdett foglalkozni, míg az 1861-ki események újra a közügyekhez szólították, s még ugyanez évben mint Békés-Csaba országgyűlési képviselője foglalt helyet a képviselőház tagjai, és pedig a határozati párt sorai közt. Ezóta háromszor egymásután választotta Békés-Csaba országos képviselővé. Mindig a baloldalon, illetőleg a balközépben állt, hol a galambosz öreget mindig lehetett látni, alig mulasztva el egyetlen ülést is. A korelnökséget két ízben vitt: 1865-ben, s az 1869-ki országgyűlés megnyitakor.

Boczkó Dániel soha nem nősült, s családott nem hagyott hátra; de barátai, elvtársai s a hazafiak emlékében neve és képe sokáig fenn fog maradni.

Báránkyó.

Schogy se jó szememre álom,
Oly gyorsan ver szívem; —
Amott az óriás sziklaszálon
Torzképi köd pihen.

Ezüst hold ragyogó sugarát
Ráhinti pazarúl;
Mig a szellő autogva jár itt
És a völgy elborúl.

Tán a háromszáz szűznek lelke
Kóborog ez éjszakán,
A kik, erőnyűket megmentve
Álltak a szirtfokán.

És a pogány ott is elérte
És hiszi: mind övé —
De már ekkor a szűzek vére
A völgyet öntöze.

S a mig merengés a nagyságon,
Érem hogy reszketek;
Félsz, vágy, ébrenlét vagy álom
Kinozza lelkemet?

Eltűnt a köd a szirt ormáról
Mint szinpad függönye;
S a mit rejtett, gyorsan kitarul
Tündér-lakott öle.

Soha ily vállat, kezecskéket,
Ilyen fényes haját!
Szemök lángja ide is éget —
És mind hogy hívogat.

Kik szüzenyőként meghaltak,
Mostan mint szellemek
Csábos gyönyörre maguk csálnak
Egy gyarlót, — engemet!

Pásztor.

Páris és környéke.

V.

Sok és különféle utak vezettek a mult százaimbaink ismertetett királyi palotákba, hol az örökösödésnek rendes menete, hol diadalmas hadjárat, Páris bevétele vagy külsegedelem, de belőlük ki csak egy — St.-Denisbe, a francia királyok ős temetkező helyére. Mig e hatalmas uralkodók hajdan páratlan fényvel, dacolva az enyészettel mindent egyenlítő kezével, vitték az örök nyugalom helyére: mi felülünk a párisi északi vasut vonatára egy negyed óra alatt czélnál vagyunk.

Előttünk terül el a kis St.-Denis egyetlen nevezetességével: székesegyházával. E templom s utána a helység nevét Szt.-Dénésről, Páris védszentjéről vette, kit a pogány nép a ma is ez esemény emlékére Mont-marte-nak (Mons martium) nevezett hegyen lefejezett, s ki azután a legenda szerint fejét hóna alá vette s úgy sétált el az innen körülbelől egy mértföldnyire eső St.-Denisbe, hol eltemették s sírjára előbb kápolnát, később a mai egyszerű székesegyházat építették a jámbor hívek. Ez mar magában igen nevezetes dolog volna, de még nagyobb nevezetességet nyert egy oly férfi által, ki a legendának több-ét ártott gunyja s élezeinek nyilaival, mint a tudomány legnagyobb kaliberű lövegei. Egyszer Voltaire St.-Denisen utazott át. Kocsisa — tagja a biszék-ny tömegnek — ájtatos arccal mondta el Voltairenak Szt.-Dénis szomorú esetét s fejtelten vándorlását a Mont-marteről St.-Denisig. De már ez igen sok volt a nagy philosophusnak, s ekkor a voltairi szellemet oly híven visszatükröző, a szent hazugságot leginkább pleonasmusában ostromozó híres szavakat mondá: Dans des pareils cas, il n'y a que le premier pas, qui coute! (Hja! ilyen esetben csak az első lépés jár bajjal, a többi aztán magától jő).

Már a harmadik században Catulla kegyes nő jóvoltából kápolna jelölé a jámbor vértanu sírját, mely azóta többször feldulva s újra felépítve Kis Páris s Nagy Károly által tetemesen bővített. Négyszáz év mulva VI. és VII. Lajos híres minisztere, a polgári rendnek városi szabadalmak osztása által úgy szólva teremtoje, Suger st.-denisi apát, Clairvauxi Bernát s az első kereszties háboru kortarsa, új templomát építtetett e helyen, mely időnek emlékét ma is régi, bár nagyon megrongált faragványok képviselik a kapuzatok (Porta) egyikén. Suger műve majd egészen tűz áldozata lett; a ma is fenálló épületet főbb részeiben IX. (szent) Lajos kezdé építtetni 1234-ben, s kereszties háboruja alatt történt halála után csak utóda végezheté be ötven év mulva.

Azóta sok változáson ment át e templom, sok célra szolgált s időnkénti világi rendeltetése mellett, még más istenség is költözött — bár csak ideiglenesen — belé; ez az Ész istensége volt, melyet Hébert, Chaumette s exaltált társai kezdeményezésére, a remuralom napjaiban elhírhedt s a konventnek nem egy tagja előtt nem egy tekintetben ismert szépség, Momoro könyvnyomtatás nevének személyében inagurált az 1793-ki francia nemzeti gyűlés s vezetett be nagy fényvel, s a Bacchus-ünnepekre emlékeztető ceremóniákkal a párisi Notre-Dame tisztos falai közé, mely ettől fogva st.-denisi kollegájával együtt az „Ész temploma” nevet nyerte, mig öt hónap mulva s gyalázatos komoedia főrendezői, Gobel u. n. párisi alkotmányos püspökek együtt, a guillotine alatt vértettek el Robespierre parancsára, ki maga lett azután annak főpapjával kiszemelve. De azért Robespierre bukása után is a st.-denisi templomra nem kevésbbé szomorú napok vártak. Ólomfedelét leszakították s golyókká öntötték; majd katonai raktár, kötéltánczos bódé s áruaktár foglalta el az oltár helyét, sőt már el volt határozva, hogy az egész templomot lerontják s helyére vásárcsarnokot emelnek, midőn a konkordatum ugyszólván az utolsó órában megmenté s 1806-ban Napoleon az apátság helyreállítását s a st.-denisi egyházat családja, a Bonapartedinasztia temetkező helyéül rendelé.

Mi okozta a francia republikánusok kiváló ellenszenvét St.-Denis ellen, mért lön ez a pusztítás s a megsemmisítés áldozatául kiszemelve? St.-Denis a republikánus szem-

ben egy bebalzsamozott Sodoma volt, melynek levegőjét királyok hamvadozó pora tette dögleletessé, melynek minden köve az átkozott királyi nagyság emlékét hirdeté, s halottaiban a multnak napjait tartotta folyton szem előtt. Ennek nem volt szabad így maradni; mindenre, mi királyi, ki volt mondva a halálítélet, s azt szigorúan végrehajták még a holtakon is. Ki élve viselé a királyi nevet, a guillotine áldozata lett, kiknek hamvát a királyi czimer ékíté, kivétettek sírjaikból s a lehatalmas uralkodók porai a vad tömeg pusztító dühének szolgálták játékszerül. Nem egy király vagy királyi sarj, kit Franciaország népe egykor istenített, kinek nevére ma is büszkén lobog fel a francia szem, részesült a legutáltabb zsarnokokkal egyenlő sorsban. A forradalom itt is megtartotta nagy elvét: az egyenlőséget; nem ismert különbséget a st.-denisi lakók közt; előhozta a francia uralkodók földi maradványait a legrégibb idők hamvaitól a legújabb csontokig, földultra sírjaikat, szétromtotta koporsóikat, s mit szél és egyesek el nem vittek, az egyháztól balra fekvő u. n. Valo's-féle temetőben egy nagy közös sírba vetették.

Napoleon — mint fennebb láttuk — viszszaállította ugyan az istentiszteletet St.-Denis templomában, sőt azt a maga és dynastiája temetkező helyévé jelölte ki, de a régi királyok csontjaival nem bajlódott, hisz az ő hatalma nem azok multján állott mint alapon, s mint minden novus homo, ellensége volt a hagyományos nagyságoknak; ki tudja, megférték volna-e a Napoleonok Bourburonok egymás mellett, egy közös sírban? Jött a restauráció, mely az 1789 óta lefolyt időszakot nem lezártnak akarta tekinteni, s ott kezdte a világtörténetet, hol akkor megszaktak. Mi természetesen, mint hogy előhozta a királyi hamvakat a hozzájuk nem méltó nyughelyről s pompával visszavezette őket St.-Dénés kebelére. E szent csontok ma már újra együtt és egymás mellett várják a székesegyház északi kriptájában a feltámadás megváltó trombitáját, mikoron nem kis bajukba fog kerülni illető egyes tagjaikat összegyűjteni, oly konfuziót s itt már igazán restaurálhatatlan konfuziót mivel azok közt az 1793-ki látogatás.

De új vendégek is jöttek a régi lakókhöz; ezeknek a forradalom csak éltüket oltá ki, hamvaikat bántatlanul hagyta. XVI. Lajos, „az emberek legártatlanabbika, az uralkodók leggyöngébbike” 1793. jan. 21-ének reggelén Santerre s néhány községi őr kíséretében a forradalmi térre — a mai Place de la Concorde — vezettetett. Itt várta Capet Lajost a guillotine, mely csak kilencz hó óta kezdte volt meg áldásos működését, s gyors hírnévre juttatá nem feltalálóját, ki egy Schmitt nevű német mechanikus volt, semelső mintájá alkotóját, Louis párisi sebész, hanem azt, ki első indítványozó, s pedig philanthrop szempontból, a nemzetgyűlés előtt behozatalát, Guillotin orvost, kinek nevét a nagy forradalom s nemzeti instrumentuma öröklé. XVI. Lajost kilencz hó mulva neje, Marie Antoinette követte; mindketten a régi Magdolna temetőbe vitettek s ott nyugodtak 1815-ig, mikor hamvaikat St.-Denisbe szállított örök nyughelyre, ideiglenes sírjok helyének megjelölésére pedig az 1826-ban bevégzett, antik siremlék jellegével bíró Chapelle Expiatoiret emelték. Később az Orleans és Bourbon családok több sarja találta meg hánykodás s szerencsétlenségekkel teljes élet után a nyugalmat St.-Denis csendes kriptájában, ezek közt XVIII. Lajos a restauráció első királyja, ki gyenge, észtehetség nélküli uralkodó volt, s elveszése csak utód-

jának X. Károlynak gyűlölt s hitszegő uralkodása miatt lett érezhetővé. A száműzetés s bujdosás szomorú napjaiban nem tanultak, nem okultak e Bourbonok semmit, de annál többet, — mindent felejtettek, mi azóta Franciaországban történt volt.

Ugy látszik III. Napoleonnak is szándékában állott St.-Denist választani családjá végső nyughelyéül, hisz ebben is a nagy oncle hagyományát vélte teljesíteni; legalább ezt gyaníttatják az utolsó években folyton folytatott nagyszerű építkezések, javítások, s a császárnak kifejezett szándoka azok bevégeztével I. Napoleon tetemét a párisi rokantak palotájából ide költöztetni át. A napoleoni eszmék szerzőjének e terve, sok más-sal együtt ma már a napoleoni álmok jámbor óhajainak országába tartozik. Sedan bezárta Napoleon előtt St.-Denis kapuit, s ha istenfélő Vilmos képes volna is azokat Krupp és Dreyse segítségével feltörni, letörve róluk a nemzeti kegyelet szent pecsétjét — nem lesz nyugodt e faj álma többé, s ha a Valoisok, Bourbonok és Orleansok nem bolygatnák is éjfélenként a megtört inperatort, hamar eljőne az idő, mikor a fölügyesedett óriás békóit szétörve, halottaiból rázná fel azt, ki oly véghetetlen nyomort, oly hallatlan gyalázatot hozott rá. A nemzet átka kergetnéle e bolygó szellemet — messze, messze Franciaország szent földjéről — Potsdamig.

De hagyjuk a sírok e hazáját, mely előtt nincs különbség rang és rend között, nincs kegyelem azokra nézve sem, kik e szót soha nem ismerék. Vajha a földi hiábavalóság e jelképe, a királyi mulandóság e százados emléke állítaná meg a jámbor Vilmost s sugná fülébe a kellemetlen szót: *memento mori*. Nyugszik ott olyan, ki korában nálánál hatalmasabb volt, kinek szava nem tört ellenmondást, kinek nevén milliók átka tapad, kinek vétkeiért bűnhődik ma, midőn a viszszaforrás órája ütött, nemzete, hazája. Ez a „forgó viszontagság”, melyre a győző diadalmi közepette elmulaszt számítani, s csak akkor jut eszébe, mikor Clio már regisztrálta a történetet főkönyvében s a „Debet” rovat teljesen be van töltve. A történet logikája ez, mely minden lapján végig húzódik s nyomorban vigaszul, szerencsében mérséklőül kellene szolgálnia.

Menjünk vidámabb tájakra, hol élet és öröm ütötte fel tanyáját, s az előbbi szomorú kép ellentétének még jobban esik a vándornak. A vasut néhány perc alatt Enghien-be, a párisi elegans világ egyik kedvencz nyári mulatóhelyére, e kies földbe visz. Ha kis tavát s csinos parkját körüljártuk, siessünk Montmorency-be, üljünk fel egyikére a piaczon campirozó szamaraknak, melyek Heine szerint, csak azért születtek, hogy cseresznyéket s griseteket hordjanak, a mint-hogy az ember Montmorency vidékén az utóbbi gyümölcsfajjal uton-utfélen találkozik is, levén ők zárt körben vagy nagyobb társaság bans kecsesen nyulván el a csacsira applikált kényelmes ülőhelyen. Mit keres e vig nép itt? mi vonja az idegent is Montmorencyba? kérdezzük meg szamarunkat, vagy helyesebben, üssünk néhány-szor végig rajta (NB. a francia számár csak olyan számár s nem kevésbbé rest, mint idehaza a honiak), s ha indulatba hoztuk, magától elvisz Rousseau híres remeteségébe, hol a XVIII. század e nagy szelleme 1756. ápril 9-étől 1757. december 15-ig lakozott s itteni élményeit „Confessions” (Vallomások) jaiban öröktíté meg, mig e hely volt bölcsője „Nouvelle Heloise”-jének is. Rousseauhoz záradékola tömeg, midőn a helyre jő, Jean Jacques szelleme susog e lombok közt, hol egykor a „természetes állapot” előnyeiről s elveiről, a társadalmi s állami lét

romlottságáról elmélkedett, talán épen azon kövön ülve, melyre írva van: „Jean Jacques szeretett itt nyugodni.” Ezenkívül még egy rózsabokor s babérfa hirdeti itt Rousseau alkotó kezét s bár ez utóbbi még teljes virágjában van, de bizonynyal el fogja törölni az idők viharos járása s elhullnak levelei, mikor e nagy bölcs neve még hervadhatlan babérall fog tündökölni századok hosszú során át. Ha ma kávét s bort mérnek is Rousseau egykori dolgozó szobájában, s ha billiárd foglalja is el dolgozó-asztala helyét: a művek, melyek innen kikerültek, tulszárnáltak e négy falat s kihatoltak a világ minden részébe, a név pedig, melyhez a montmorency-i remeteség emléke kötve van, — melynek viselője ott nyugszik ama nagy épületben, melyet „a hálás haza nagy férfiaknak” emelt, s annyira kiválik a tömegből, mint a Pantheon kupolája Páris épületlenegéből, — tul fogja élni a győzelmes Vilmos s hódító Bismarckok művét, tul fogja ragyogni dicsőségük fényét. Ma a poroszok ágyui fenyegetik a Pantheont s harci dicsőségük egy nagy nemzet dicsőfényt elhomályosít látszik. A balgák! Lőjjekek hát e szent helyeket, küldjétek hát bombáitokat az emberiség dicsőségének ez emlékére, hisz azok csak emelkedni fognak értékükben, törpéségtek mellett annnyal inkább kimagaslanak. A Pantheont összelöhetitek, de romjai s szelleme hirdetni fogják későszázadoknak, mint eddig, a francziák dicsőségét, s hozzá ezentul a ti vandalizmustokat. E szanczokan megtört erőtlők, s golyóitok erőtlénül pattannak le az áthatatlan lemeztől, melyre lángoló betűkkel van feljegyezve a nemzetnek, mely ma lábatok alatt nyög — mulja, a szerep, melyet vitt, a szolgálatok, melyeket az emberiség érdekében tett.

T. L.

A harangok.

Ki ne hallotta volna már az orosz és chinai óriás harangok hírét, melyekhez képest a debreceni híres Rákóczi-harang csak kis csöngetyű. Azt is hallottuk, hogy a harangok hangjához rég idő óta bizonyos fontosság, sőt mondjuk ki magyarul, babona is köttetett, mely úgy látszik, sok helyen ma is érvényben van. Csaknem régiben olvastuk a „Jász-Kunság”-ban, hogy Jászberényben egy fenyegető vihar alkalmával el akarták harangozni a jégesőt. Hitték, hogy a harangozó elűzi a mennydörgést, föltartóztatja a villámot, sőt elriasztja a gonosz lelkeket is. E babona azon hiedelemben gyökerezett, hogy a mennydörgés és villám a rossz akaratú szellemek művének tulajdonítottak. A püspökök megkeresztelték a harangokat, hogy elléghessék az ördögöt és vihart, mert ekkor a levegőben kóborló rossz szellemek megijednek a szentelt harang szavától. Voltak olyan korszakok is, midőn a harangok országzerzte zugtak napfogtakozás alkalmával, hogy ellűzzék a félelmes ellenséget, mely a nap fényes arcát irigyen eltakarja.

A harangokat nemcsak ünnepélyesen keresztelték meg, hanem ezenfelül többféle jelmondatokkal is bőven ellátták, melyekben érthetően ki volt fejezve a haranghoz kötött nagy fontosság. Egy régi harangon ily vers olvasható:

Halált jelentve, fűjdammasan sírok,
Megtörve futnak szét dörgés és villámok.
Vasárnapon templomba hívál el,
Az álmot ágyból verem fel.
A szelek szavarna elhallgatnak,
S véget vetem emberi haragnak.

Elmésebbek e latin jelögek:

Laudo Deum verum, Plebem voco, congreco Clerum,
Defunctos ploro, Pestum fugo, Festa decoro.

Magyarul: Dicsőrem az igaz istent, hívom a népet, egybegyűjtem a papságot, az elhunytakat siratom, a pestist elűzöm, az ünnepeket díszítem. Továbbá, hol a felső szót az alsóval kapcsolatban kell olvasni:

Convoco	Signo	Noto	Compello	Concino	Ploro
Armas	Dies	Horas	Fulgura	Festa	Rogos
Egybehívom	Jelzem	Jelentem	Elűzöm	Hírdetem	Siratom

a sereget a napokat az órákat a villámot az ünnepet a halottakat.

A harangok véderejéről való hitet erősítette a következő történet. Durhamban néhány évvel ezelőt szokásban volt, hogy urnap estvégen a toronyban Te Deumot énekeltek, mely szokásra a következő esemény szolgáltatott alkalmat. 1429-ben a templomban, miatt a barátok éjféli misét tartottak, tűz ütött ki. Több ideig dühöngött a tűz a toronyban is, de csodásan a harangok sérteletlenül maradtak.

1552-ben a máltai róm. kath. püspök a vihar kitörése előtt szintén meghuzatta a harangokat; másfelől az is bizonyos, hogy egy francia városban a harangokat épen akkor ütötte meg a villám, midőn azt elharangozni akarták.

A harang szava többféle körülménytől függ. A leglényegesebb az érez milyensége. A vegyték mennyisége és minősége nagy befolyással van a hang érzettségére. A réz és ezín alkotja az érez-bronzot, s ez a harangérez. Rendszerint több abban a résztartalom, azonban minden harangöntőnek megvan saját kedvence vegyszere. Némelyik négy rész rezet vesz egy rész ezínhez, másik többet vagy kevesebbet. Szigorú pontosság e tekintetben nem igényeltek. Annyi bizonyos, hogy a ezín tulsulya élesebb hangot eszközl, de a vegytéket törékenyebbé teszi. A harangöntő művésze abban áll, hogy mindkét részre föl tudja használni az előnyt. — Ha egy nagy harangot lassan égetnek, az anyag hangterjedelme erősebb lesz.

A harang azonban nem pusztán harangérezből készül. Néha a ezínhez s rézhez még egy kevés ónt, arsenikumot vagy horganyt is tesznek. Kedvencz eszme az is, hogy az olvasztó kemenczébe vetett ezüst javitja a harang szavát. Benvenuto Cellini VII. Kelemen pápa számára öntött tiszta ezüstből egy szép kis harangot, melynek külsőjére mindenféle bogár volt vésvé, jelképezve, hogy e kis harang ezüstszava elűzi az ártalmas állatokat. Az ezüstön kívül még vasból és aczélból is készítenek harangot. Az aczélharang olesőbb és könnyebb, s csengő hangja van, de mindamellett is nem hangzik el messzire. Az öntött vas egy kevés ezín tartalommal nem igen felel meg a czélnak. Beszélnek üveg-, sőt fa-harangról is, de nem képzelhetjük el, hogy az üvegharang hogy bírhatná ki a kolomp erősebb ütését, sem azt, hogy a faharang buta hangja érdemes volna egy toronyba.

A harang szava feltételezhetik továbbá a harang terjedelmétől, alakjától s vastagságától. A harang szokásos idomát nem szeszélyesség választotta. A tapasztalat igazolta, hogy a bevett idomu harang jóval nagyobb hangot ad, mint a másforma alakzatú. Mennél szélesebb az átmérő, annál mélyebb a hang. Még eddig a legnagyobb harang Moszkvában van. Körülbelül ötszáz ezer fontot nyom. De még nem érte meg azon tisztességet, hogy fölakasztassák, ennél fogva hangjáról nem lehet ítéletet hozni. Hihetőleg recsegős szava lenne, mert rajta széles repedés látható, mi egy tűzvész alkalmával eredt. A harang nevezetesen egy nagy gödörben van elhelyezve, s a tűz a felibe épült alkotmányba kapott. A nép, mely babonás kegyellett viseltetik e harang iránt, oltásához sietett, s midőn a megtűszesített éreze hideg vizet öntött, az szétrepedt. E haranghoz még most is bucsut járnak; midőn lépésökön keresztül léérnek az üregbe, keresztet vetnek magukra.

Egy angol utazó egy kis darabot kért belőle, hogy vegytanilag megállapítsa az érez anyagát, azonban kérelmétől elutasított. De újabb időben Miklós czár vegytani bontás alá adván, kiűnt, hogy hat rész rezet, s egy rész ezín tartalmaz, ezenfelül alig van benne valami vegyték.

Mint-hogy a harangszót tefezés szerint lehet, hol vastagabbra, hol vékonyabbra idomitani az öntés alkalmával: könnyen átláthatjuk, hogy több különféle harangosca egymásmellé helyezve, zeneszerre válhatik. Az utrechti dom tornyában is van ilyen harangjáték. A kis harangokat kulcsokkal ellátott forgó henger veri, s e kalapács-alaku kulcsoknak a henger lyukaiba való elhelyezése szerint egész éven át többféle zsoltárt harangoz el a harang.

Ilyen harangjáték Ausztriában is van, t. i. Salzburgban. A ki először hallja, valóban meglepően szépek s kellemesnek találja. Utrechti tanuló koromban elég módomb volt benne gyönyörködni.

Tengerészek regélnek a tengerben levő harangokról is. Egyszer egy hajó Cornwallba templomharangot hozott, a hajó a viharban minden rajtalevővel elmerült, s most vihar alkalmával a part mellett állítólag lehet hallani a harangzúgást. Hasonló történetet beszélnek Sz.-Ouenben is, hol a balázok rá nem vehetők, hogy tengerre száll-

janak, ha fölököt a víz felszínére tartva a láthatlan harang tompa zugását hallják, mert e hang rosz időt jelez. A tudományos ember könnyen megfejtetheti, hogy mit hallanak, nevezetesen a szél mozgásba hozza a felső hullámok által az alantabb eső vizet. Egy dán hajós beszélt, hogy mikor elmerült, öntudatának elvesztése előtt hallotta a kopenhágai toronyban lévő harangok zugását. Egy másik angol, ki szintén közel volt a vízbehaláshoz, azt mondá, hogy ő úgy hallotta, mintha az ég minden harangját meghúzták volna közel halála jelentésére, holott azon a tájon csak egy harang volt, s az is repedt. Vajon nem a füle csendült-e meg, s ezt vélte a világ összes harangja zugásának?

K. T. K.

A Rulikovszky-émlék Nagyváradon.

1843/-diki szabadságharcunk hősei és vitézei közt nem egy idegen föld szülőtte is van, ki hazánkért ontotta véré. Bemtől, Guyontól, Leiningentől, Woronietzkytől kezdve, a német, lengyel, orosz nemzet annyi sok hő fia küzdött sorainkban, segített dicsőségünknek s áztatta vérével csatatermeket — vagy vesztőhelyeinket... Egy küzdő nemzet iránti rokonszeny, vagy a világszabadság ábrándosságában is magasztos eszméje ösztönözte őket, hogy magyarokká legyenek, míg a magyar függetlenség harca kiváncsian nincs. Köny és áldás emlékeztöknek!

Köny és áldás a nemes keblű szerencsétlen ifjunak is, ki Nagyváradon, nem diótöltes harczban, hanem vértéltelen lövetett agyon ügyünk iránti rokonszenveért, kinek, a nélkül, hogy küzdhetett volna — mégis megkelle halni értünk; köny és áldás Rulikovszky Kázmérnak.

Nemes és jó módú lengyel családból, Wolhynia Zwiahel helységében született, s midőn az orosz 1849-ben hazánkba tört, ő a Wosneszky nevet viselő dzsidás-czredben mint százados szolgált.

Nem egyedül volt az ezredben, kinek vére fellázadt a gondolatra, hogy egy szabadságért küzdő s jogaiban megsértett nemzet gyilkosa legyen, ő is, elnyomott s szabadság-sóvár nemzet fia. Fegyvertársai legnagyobb része, majd az egész ezred így érzett; s halk összeesküvés volt köztük, hogy mielőlt az alkalom kedvez: átállanak a magyarokhoz.

Az alkalom azonban nem kedvezett. S kénytelenek voltak lemondani szándékuk kivételéről. Az egyetlen, a ki nem mondott le ép oly veszedélyes mint nemes szándékáról: Rulikovszky százados volt. Átszökött a magyarokhoz, vagy legalább elfogatta magát.

Az orosz napiparancs azt mondá, „elfogták” — de az orosz táborban jól tudták, hogy történt.

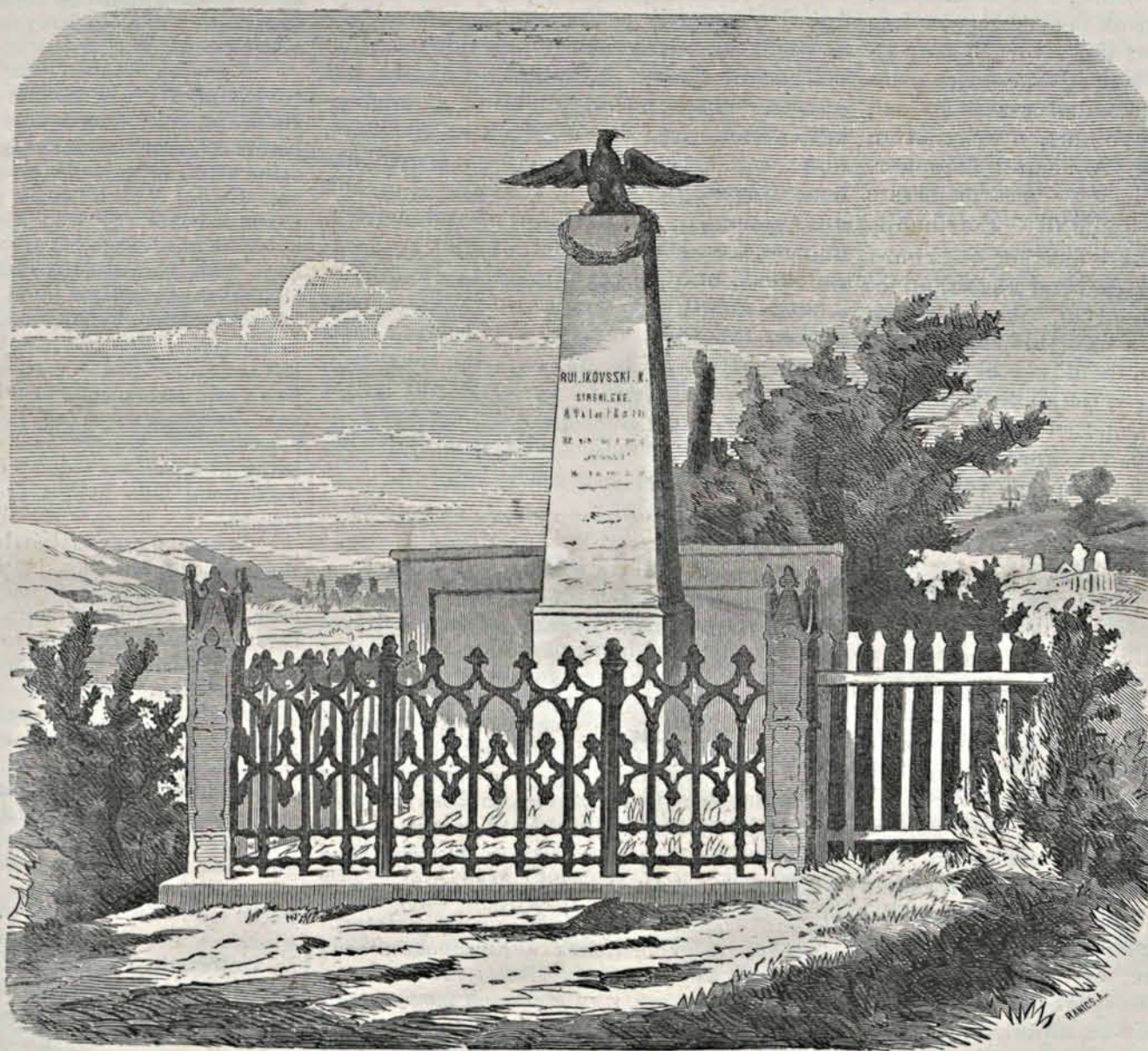
A szabadságharc azonban végét járta már. Görgei a fegyverletétlenség iránt alkudozott már az orosz vezérekkel s Rulikovszky százados nem is adott fegyvert kezébe, egyszerűen a hadifoglyok közé sorozták.

E körülmény azonban nem menthette már meg. A fegyverletétlenség után, a hadifoglyok közt

ő is Paskievics kezébe került. S mivel tudva volt, hogy jó szántából jött át a magyarokhoz: Rulikovszkyra halálos ítéletet mondatott a vezér s Nagyváradon, aug. 28-án, agyon is lövette...

Sirja, a nagyváradi köztemető szélén, 21 évig jeltelen állott. De jeltelenül is a közkegyelet tárgya; s az abszolutizmus sivár éveiben, minden örkődés, tilalom, sőt bántalmazások dacára, melyekkel a sir látogatót illették, — Rulikovszky sirja ritkán volt friss koszorú nélkül.

Végre, 21 év leforgása után, Nagy-Várad és vidékének hazafias kegyeleke diszes emlékekkel jeltette meg az elvérzett fiatal lengyel hő porainak nyugvó helyét. Halála napjáról (augusztus 28-án) a rosz idő miatt a leleplezést el kellvén halasztani, az emlék szeptember 4-kén lepleztetett le, egyszerű ünnepélyességgel; nagy népsokaság részvevő jelenlétében. Joles, hazafias beszédet tartott Ember Pál mezőkeresztesi reformált lelkes; a beszéd alatt az emlékkőről lehullt a lepel. Az emlékkövön, melynek s környezetének csinos rajzát mai számunk közli, következő felirat áll:



Rulikovszky Kázmér síremléke Nagyváradon a közös sírkertben.

Rulikovszky Kázmér

lengyel születésű

volt orosz dzsidás-kapitány,

a magyar szabadságharc pártolásiért

kívégteztetett

1849. augusztus 28-dikán.

Béke hamvaiba.

A beszéd végeztével a nagyváradi dalárda, nemzeti zászlók körül csoportosulva, énekelt a Szózatot, s ezzel vége lett a kegyelet- és hálsugallta egyszerű ünnepélynek.

„Az ünnepélynek vége, — írja ez alkalomból a „Nagyvárad” című helyi lap, — de a kegyeletnek, melyet Nagyvárad népe azon férfi iránt táplál, ki hazánk iránt oly rokonszenvet mutatott, nem lesz vége soha, és minden év augusztus 28-án, mint Rulikovszky Kázmér agyonlövés napján, nem egy női gyöngye kéz fogja sirját virágokkal koszorúzni!”

A francia köztársasági kormány.

A francia köztársasági kormány tagjait mutatjuk be sikerült csoportozatban. A sedani katasztrófa után egy nappal, szept. 3-án vállalkoztak a férfiak a nehéz feladatra: Franciaország megmentésére, s a kétségbeesett önvédelmi harcz folytatására. Azóta már több mint két hó mult el, s a francia nemzet még ma is folytatja a szent harcot. A sikerre, fájdalom! kevés a kilátás, s a német hadak, úgy látszik, földig akarják tiporni Franciaországot. A köztársasági kormány elkövetett mindent, s igyekezett a mult rendszer borzasztó hibáit helyrehozni a nemzeti lelkesedés fokozása által, de a sors csapásait nem volt képes eddig megállítani.

Az új kormány élére, mindjárt megalakulása után Trochu tbkot hívták meg, kinek közelb adtuk arcképét és életrajzát. Nehány nappal Párisnak a poroszok által történt körülzárólása előtt azonban a kormány megosztotta a teendőket, s Tours városába delegált egy kormányt, s míg a párisnak tovább is Trochu maradt élén s vezetői Páris védelmét, addig Toursban, mióta Páris légihajón elhagyta, Gambetta lát-szik vezetni az ügyeket, még pedig erőlyes kézzel. Gambettát szintén csak nem rég ismertettük meg olvasóinkkal, valamint Jules Favre-t a köztársasági külügyminisztert is.

Crémieux (Izsák Ad.), mint 1848-ban, úgy ma is igazságügyminiszter, megérdemli, hogy bővebben foglalkozunk vele. 1796. ápril 30-án született Nimes-ban izraelita szülők-től, s nevelkedett Párisban és Aix-ben, hol 1817-ben ügyvéd lett, s politikai perekben sok tehetséget és bátorságot tanusított. 1830 után Párisban a semmisítő szék-nél Odilon Barrot helyére nevezte-tett ki ügyvéddé, s itt csakhamar népszerű lett, mint a sajtó- és fenytőperekbe keveredett ellen-zéki írók és demokraták fővédelmezője. Midőn 1840-ben a keleti kérdés került a napirend-

re, nagy buzgalommal fogta pártját keleti hitsorsosainak, s utazást tett Törökországba és Egyiptomba, s mindenütt fellépett az üldözött és börtönre vetett zsidók érdekében. 1842-ben Chinon kerület választotta meg képviselőnek a kamarába, hol Odilon Barrot mellett az ellen-zék soraitban foglalt helyet, s részt vett az alkotmányos ellenzék akkori küzdelmeiben. 1846-ban újra választott, s heves harcot folytatott a Guizot-féle miniszterium ellen, erőlyesen sürgetvén a reformokat. Az 1848-ki februári napokban, midőn kezdetben az orléans herczegnő regensége mellett nyilatkozott, később azonban, — nem minden aggodalom nélkül — csatlakozott a köztársaság kikiáltásához, — tagja lett az ideiglenes kormánynak, s az igazságügyi tárczát vette át. Indre-megye az alkotmányozó gyűlésbe választotta, melynek, mint a kormány tagja és miniszter, számot adott működéséről. Egy hónappal később, midőn Portalis és Landrin államügyészek először kértek engedélyt Louis Blanc perbe foghatására a május 15-ki merénylet miatt, Crémieux kollégája mellett nyilatkozott, mire az államügyészek lemondottak, de nemsokára, június 7-én a miniszter

is kénytelen volt lemondani. Mint képviselő, elvi kérdésekben nem vált el a demokrata baloldaltól, de kevés rokonszenyvel viseltetett Cavaignac tbk kormányzá- és irányában, s inkább Napoleon Lajos hg jelöltségének kedvezett. Ennek decz. 10-én bekövetkezett megválasztása után azonban a hegy-párthoz közeledett, s egyike lett ismét a leghevesebb ellenzéki szónokoknak. A törvényhozó testületbe ismét megválasztatván, teljes erőlyel küzdött a monarchikus pártok koalíciója ellen, de az elnök magán politikájának sem tett enged-ményeket. A decz. 2-ki államesiny után elfogatott, s előbb a Mazas fogházba, később pedig Vincennes erődbe vitetett, de rövid idő múlva ismét szabadon bocsáttatott. Ezután 19 évre visszavonult a nyilvános politikai pályától, s élt az emberiségnek és ügyvédi gyakorlatának. Többször volt alkalm a időközben is elnyomott hitsorsosai érdekében fellépni, s két év előtt Bukarestben is megfordult, tekintélyt vetvén latba, a zsidók üldözését nemcsak nem akadályozó, hanem inkább

raczia feje volt, 1803. jul. 10-dikén született Marseilleben, s mint bátyja, ő is élénk részt vett a júliusi forradalomban. Kezdetben kereskedelmi ügynök volt Páris-ban, s bátyja halála után megválasztott a kamarába, hol a szélső balra ült, s jelentékeny tevékenységet fejtett ki pénzügyi kérdésekben. A februári forradalom után 1848-ban az ideiglenes kormány tagja és párisi maire (polgármester) lett. Ugyanazon év márcz. 5-dikén Goudhaux lemondása után, átvette a pénzügyi tárczát, s azt a legterheesebb viszonyok között a júniusi felkelésig vitte. Megválasztott egyszer-mind az alkotmányozó gyűlésbe is, hol a mérsékelt demokrata párthoz tartozott, s sok ügyességgel védelmezte keményen megtámadott pénzügyi intézkedéseit. Még a decsembri napok előtt visszavonult a magánéletbe, s csak a hatvanas évek vége felé lépett ismét a nyilvánosság elé, mint az ellenzék egyik támasza a törvényhozó-testületben. 1867. ápril 30-án megjelent a berlini béke-banketten, s egy a német liberálisok által nagy tetszéssel

az írói, mint a politikai pályán mindig a Simon nevet használta. 1814. decz. 31-kén Lorientban született, s tanulmányai befejezése után a tanári pályára lépett. Már 1839-ben Cousint helyettesítette a Sorbonne-ban, mint a bölcsészet történetének tanára, s itt nagy sikerrel működött 12 éven át. A februári forradalom után képviselővé választott Cotes du-Nord megyében, s az alkotmányozó gyűlésben a mérsékelt köztársasági párt-hoz csatlakozott. Felolvasait a Sorbonne-ban 1851-ben az akkori kormány egy külön határozattal szüntette meg, s midőn az államesiny után a hódolati esküt megtagadta, egészen elvesztette tanári állását. Belgiumba nyert ezután meghívást s 1855 és 56-ban a legkitünőbb belga egyetemeken, Gent, Lüttich és Antwerpen városokban tartott bölcsészeti előadásokat, melyek élénk tetszéssel találkoztak. 1863-ban az akadémia tagjává választotta, s ugyanazon évben Loire megye a törvényhozó testületbe küldötte, hol az ellenzéki kisebbséghez csatlakozott, s szónoki tehetsége



A francia köztársasági kormány.

Picard.	Pelletan Jenő.	Simon Gyula.	
Garnier-Pagés.	Rocheport.	Ferry Gyula.	Glais-Bizoin.
Gambetta.	Favre Gyula.	Arago Emanuel.	

Crémieux.

előmozdító román kormánynál. Utját ekkor fővárosunkon át vette s ovációk tárgya volt a pesti zsidóság részéről.

A mult évi általános választások alkalmával a 3-ik párisi kerület választotta meg a törvényhozó testületbe, s csatlakozott a mérsékelt köztársaság-iakhoz. Az újabb események a már 74 éves, de még mindig erőteljes férfit ismét miniszteri polczra emelték, s néhány hét óta ő látja el még a hadügyi tárczát is a lemondott Leflo tbk helyett.

Picard Ernő 1821. decz. 14-én Párisban született, s mint „párisi fiú”-t mindig is párisi kerületek küldötték őt a törvényhozó gyűlésekbe. Az ötvenes évek elején tagja volt a régi „ötös ellen-zék”-nek. Egyike volt a Haussmann-féle pénzügyi gazdálkodás leghevesebb ellenzőinek, s nemcsak szónoki erőlyel, maró günynyal, hanem szak- ismerettel támadta meg a császári kormány pénzügyi intézkedéseit.

Garnier-Pagés (Lajos Antal), öcsöce István-nak, ki a júliusi dynasztia alatt a francia demok-

fogadott beszédben kijelentette, hogy Francia- és Németországnak nem áll érdekükben egymás megrontására törekedni, s feladatuk a civilizáció és humanitás előmozdításában egymással versenyezni. Kimondotta azt is, hogy minden francia hadilárma Németország ellenében, csak mesterkélt.

Pelletan Jenő 1813. okt. 28-dikán született Royanban. Hirnevét irodalmi munkássága által alapította meg, kivált, „Uj Babylon” című művével, s egyik előharczósa a nőj emancipációjának is. 1863 óta képviselő, s a mult évben a párisi kilenczedik kerület ismét megválasztotta.

Rocheport Henri ismerik már olvasóink. A folyó év tavaszán, a májusi mozgalmak alkalmával adtuk arcképét és életrajzát. Egyet mégis meg kell róla említenünk. A jelenlegi nehéz napokban mérsékletet tanusított, s még az általa alapított „Marseillaise” szélsőségei ellen is kikelt. Páris védelmének szervezésében pedig kitünő tevékenységet tanusít.

Simon (Gyula), családi nevén Suisse, de ugy-

által csakhamar tiszteletet vívott ki magának még az ultra-konzervatív többségnél is. A parlamenten kívül a népnevelés terjesztésére és a munkások helyzetének javítására irányozta figyelmét. Munkái alapos tanulmány, önálló felfogás, s előadásai csin által tűnnek ki. „A lelkiismeret szabadságáról” és „A szabadságról” irt műveiben a bölcsészetet alkalmazza a politikára és államgazdaságra. Említésre méltók még „A munkás” és „Az iskola” című művei, mely utóbbiban a kötelező és ingyen elemi oktatás mellett szólal fel. Most a közoktatási tárczát látja el, s bár engednék a viszo-ayok, hogy tehetne valamit a Franciaországban elhanyagolt népnevelés érdekében.

Ferry Gyula, ki a hírlapírói elemet képviseli az ideiglenes kormányban, 1832. ápr. 5-én született St-Diében (a most németek által megszállott Vosges-megyében). Sok ideig munkatársa volt a „Gazette de Tribunaux”-nak (Törvénytörvényi lap), azontul pedig 1865—69-ig a „Temps” szerkesztője, s mint ilyen éles” tolla által tűnt ki, Hauss-

mann gazdálkodása ellen irt cikkeit „Les comptes fantastiques d'Hausmann” czimvel külön kötetbe is kiadta. 1869-ben a párisi hatodik körlet képviselőjének választotta a törvényhozó testületbe, s beszédei és szavazatai után ítélt a mérsékelt köztársaságiakhoz számítjuk.

Arago (Emanuel) a hírneves természettudós fia, 1812. aug. 6-án született Párisban, s ifjúsága első évében a szépirodalommal is foglalkozott. Írt több vigjátékot és bohózatot, azonban 25 éves korában lemondott az irodalomról, — jogot tanult és ügyvéd lett. Mint republikánus, élénk részt vett az 1848-ki februári eseményekben. A köztársasági kormány febr. 27-én kormánybiztosi címmel és teljhatalommal Lyonban küldötte, hol azonban nem sikerült neki az egymás ellen szennvedlyel harczoló szélső pártokat kiengesztolnia, s az úgy nevezett nemzeti műhelyek fontartására kivetett adójával még a polgári osztályt is maga ellen ingerelte, a nélkül, hogy sikerült volna neki a munkásokat kielégítenie. Képviselő is volt, de csak ritkán jelent meg a nemzetgyűlésben. Ugyanazon év máj. 25-én a kormány berlini követét nevezte ki, midőn azonban hírt vette Napoleon Lajos elnökkel választásának, elbocsátását kérte és visszatért Párisba. A törvényhozó gyűlésben többnyire a hegy-párttal szavazott. Decz. 2-dika után ő is visszavonult, Franciaországot azonban nem hagyta el. A mult évben a párisi nyolczadik körlet megválasztotta a törvényhozó-testületbe, s csatlakozott a mérsékeltkehez, ellenézve a szélsőségeket, mint ellenezte már azokat 1848-ban Lyonban.

Utóljára hgyunk *Glaiz-Bizoint*, kinek életéről keveset tudunk. A törvényhozó-testületben mindig az ellenzékkel szavazott, s nem annyira szónoklatai, mint inkább talpraesett közbeszólásai által tűnt ki. Az elnöki rendreutasítások nem fogtak rajta, s nem volt ritkaság egy-egy tudósításban a törvényhozó-testület üléséről 20-szor is találkozni Glaiz-Bizoin nevével.

Ime ezek a francia köztársasági kormány tagjai. Legnagyobb részt a mérsékeltkebb elemekhez tartoznak, s ha a viszonyok engednék a kormány megszilárdulását, multjoknál fogva a legszébb reményekre jogosíthatnának Franciaország jövőjét illetőleg. Így azonban a fegyverek szerencsésétől függ, hogy fenállhatnak-e? Mi ohajjuk, hogy sikerüljön nekik megmenteni, a mi még megmenthető, s azután egyetértőleg igyekezzenek a mult hibáit helyrehozni, s Franciaországot újból kiemelni a porból. H. A.

Egy sírköfaragó műhelyében.

— Hawthorne Nathaniel beszéde. —

Ezelőtt néhány évvel egy nyarat Edgartownban, a „Mártha szőlőkertje” nevű szigeten töltvén, egy sírköfaragóval kötöttem ismeretséget, ki oda Massachusets belsejéből származott, munkát és foglalkozást keresvén szomorú mestersége számára. Üzlete oly kitünően sikerült és jövedelmezett, hogy barátom a palakövet és márványt csakhamar arannyá és ezüstté remélte átváltoztathatni és biztosan hitte, hogy azon két-három hónap alatt, melyeket Nantucketben és a „Szőlőkert”-ben szándékozott eltölteni, legalább is ezer dollárnyi összeget mindenesetre megtakaríthat. Az elzárkózott életmód s az a gyermeteg, egyszerű szellem és jellem, a mely e szigetek s különösen a „Mártha szőlőkertje” lakóinak még mindig egyik legfőbb ismertető jele, sokkal tartósabb és kedvesebb emléket biztosít az elhunyt kedvesek számára, mint a milyet a nagy világ folytonosan váltakozó újsághajhászata és örökké zibongó zaja nyújthatna bárhol is másutt a mult idők eltűnt, elenyészett, megsiratott drága lényeknek. Mert míg egyfelől valamennyi család majdnem lázas buzgósággal siet emléket emelni elköltözött kedvesei sirhalma fölé, addig másfelől az óceán tiszta, romlatlan lehellete oly kitünő egészséggel és hosszu élettel ajándékozza meg a szigetek lakóit, hogy biz ott egy folytonosan ott lakó sírköfaragó művésznek édeskevése lenne a keresete. Saját emlékkövét, melyelyt éhen halását fogadni, valószínűleg mihamar

el kellene készítenie. S ennél fogva ide a sírköveket rendszeren máshonnan szokták szállítani.

A mint az edgartowni temetőben jártam, keltem — hol a halottak oly rég óta pihennek, hogy a föld, mely szétporladozásuk által kövérré lön, visszatért őseredeti buja termékenységre — itt e régi temetőben a sírköfaragászatnak igen sokféle és változatos mutatványaira találtam. A régiebb kövek, melyek például száz, vagy még annál is több évesek, széleiken gondosan kidolgozott virágfaragványokkal, tetőiken pedig változatos alaku halálfőkkel, keresztcsontokkal, sarlókkal, homokórákkal s a halandóságnak más efféle szomorú jelvényeivel vannak díszítve. Imitt-amott egy-egy szárnyas kherub is látható, hogy a gyászolók lelkét fölfelé irányozza. A goth izlés termékei bizonyára jóval felülmúltak ama régiebb kor gyarmatosinak művészeti ügyességét s valószínűleg Londonban készültek és onnan hozták azokat ide az óceánon keresztül, hogy e magános sziget elhunyt kitünőségeinek emlékeztetét megörökítsék. Az újabb emlékek már inkább csak palakőtáblákból vannak faragva, mindennapi, közönséges izlésben, mindenféle fölösleges cifraszágok nélkül, egyszerűen csak arra szánva, hogy a többnyire nagyon is elkopottat föliratokat előtűntessék. Mig mások — és megvallom, hogy ezek mind érzelmeimnek, mind műzélemnek sokkal inkább megfeleltek — a sziget szürke sziklájából voltak durván kismetszve, a mint látszik, épen a fennmaradt barátok és rokonok gyakorlatlan kezei által. Némelyeken pusztán csak egy név kezdőbetűi állottak, míg mások helyesírás nélkül mély betűkben oda metszett prózával vagy rímekkel voltak borítva, melyeket onnan oly sok év moha és porlasztó téli eső sem voltak képesek letörölni. Ezek, ezek voltak azok a sírok, melyekben az igazán szeretettek pihentek! A sírkövekre metszett dicséretes hívságos és hazug volta nem ok nélkül szolgált mindig és fog szolgálni ezután is méltó gúnytárgyul; de a hol a szeretet és fájdalom vési be a betűket saját kinteljes fáradozásával, bizonyosak lehetünk, hogy a szívek őszinte, valódi emlékei vannak oda lemásolva.

Új ismerősöm, a szobrász — miért ne nevezhetném őt szobrásznak, mikor ma már minden czimerfestő legalább is Rafaelnek tartja magát? — kész piacot lelt itt fényes márványlapjai számára s mindkét keze tele volt munkával, hogy azokra feliratokat és dicsőtényeket faraghasson. Öreges ember volt már, egy Wigglesworth nevű, régi puritán család sarjadéka, szívében és eszében bizonyos egyszerűséggel, mondhatnám: együgyűséggel, a mely hittem szerint sokkal ritkábban található föla yankee-knél, mint bármely más nemzet között. Szürke haja és ráncos homloka daczára is majdnem gyerekes volt minden mozdulatában és tetében, kivéve saját mesterségét; úgy látszott — ha ugyan észleletem félre nem vezettek — hogy ő az egész emberiséget csak olybá tekintette, mint olyan egyének tömegét, a kiknek mindnyájának sírkövekre van szükség; a mi pedig irodalmi ismereteit illeti, e részben, úgy látszik, akár a prózát, akár a költészetet vesztük, soha sem volt képes többre haladni, mint a mennyit egyszer vagy másszor imitt-amott a síremlékek márványlapján bevése láttott. Egyetlen igyekezete és hivatása volt a sírok halhatatlan zarándokai között, — az a kötelesség, melyre a gondviselés ugyszóval vésővel kezében küldé ez öreg embert a világra — hogy a holttesteket megjelölje, nehogy el találja feledni neveiket szent Mihály a föltámadás-

kor. De szerény hatáskörében se mulasztá el ősszattarlóztatni a földi és földfeletti bölcsesség egy-két ágacsáját, — oly sok sírdör hajtásait.

És bármint gyászosnak tűnjék is föl szomorú hivatása, mégis oly vidám lelkületű vén ember volt, a milyenné csak tehet valakit az egészség, tiszta erkölcs és a gondok hiánya; és bármily szomorú felirat kimetszéséhez is csak azzal az elégtűlt, örömteljes kedélylyel fogott, mely a munkást munkája mellett éneklésre ösztönzi. Egy szóval, én az egész Wigglesworth urat igen mulattató, gyakran oktató s minden tekintetben érdekes jellemnek találtam; s részint kellemes társalgásért, de leginkább azért, hogy foglalkozása sohasem változó vonzerőt gyakorol, minden emberbe, ki asszonytól született, egészen megszoktam naponként legalább két-három órát műhelyében tölteni el. Észrevételeinek és megjegyzéseinek sajátos-riuen találó volta és azoknak mesterkéletlen, keresetlen igazsága — oly igazság, mely az ő korlátolt látóköre folytán egészen tömörre lett, ugyszóval megcsontosodott — oly zamatot kölcsönzött beszélgetéseinek, melyet a csupa világiasság és átalános műveltség minden bizonynyal tönkre tett volna.

Némelykor a különböző márványfajok viszonylagos jóságá föltűt vitatkoztunk, mindenikből számtalan darab lévén a műhely falaihoz támasztva; mások meg órákig elüldögéltünk ott csendesen, a nélkül hogy bármelyikünk csak egy árva szócskát is ejtett volna, míg én figyelmem követem szememmel vésoje ügyes mozdulatait, a mint a Nortonok, Mayhew-k, Luce-k, Daggetek s a „Szőlőkert” többi őcsaládainak neveit egymásután betűként kimetszegette. Gyakran egy művész büszkeségével beszélt a jó öreg köfaragó ügyességének egyik-másik kedvencezbb termékeiről, melyek Uj-Anglia falusi temetőiben imitt-amott szét vannak szórva. De legfőbb és legtanulságosabb mulatságotat abban találtam, hogy végig hallgatam a megrendelőkkel folytatott beszédeit és alkudozásait, kik olyankor szelében-hosszában előadták és leírták a kívánt síremlékek alakját és minőségét, azután elmondották, hogy az elhunyt kitünőségnek mely czimeit kell megemlíteni s mekkora fájdalmat kell a sir-iraton kifejezni, s végre nagy szomorúan azt is megkérdezték, hogy melyik volna hát az a legutolsó ár dollárokból és cent-ekben számítva, melyért őszinte érzelmeiknek márványlapra vésett másolatát megkaphatná. Valóban leklem ilyenkor sok olyan új benyomásra és észmőre tett szert, a melyek, meglehet, sokkal tovább megmaradnak abban, mint Wigglesworth ur legkeményebb márványán talána legmélyebben bevéssett betűk is.

Egyszer egy öregecske nő jött oda egy síremléket megalkudni, melyet első szerelmének szánt, kit valami 40 évvel ezelőtt egy czethal ölt meg a Csöndes-óceánon. Igazán csodálatos, hogy egy földi érzelme benyomása oly hatalmasan tud tudá élni későbbi életének sokféle változatait, melyeknek folyamánban előbb feleség, azután anya és — a mennyire megítélhetem — kedves és boldog házínő volt. Elgondolkozván e dolog felett, úgy tetszék nekem, hogy ez élethosszig tartó fájdalom — legalább az ő hite szerint minden bizonynyal az volt — e nő élettörténetének egyik legszerencsésebb, legboldogabb mozzanata vala. E bánat kedélyének, lelkének bizonyos eszményiséget kölcsönzött és tisztában s kevésbé földiesen tartá meg őt, mint különben lett volna, azért, hogy rokonszenvének egy részét elvoná a földtől. Az élvezetek zajában a földi, gondok nyomása alatt és ez élet meleg anyagisága

Az északi-fény.

Okt. 25-én este hazánk egy ritka kedvezményben részesült a természetnek. Az ég boltozatának mondhatni majdnem egész északi felét élénk piros fény borítá be. Mint e lapok olvasói előtt már bizonyosan tudva van: ez az északi-fény a híres *aurore borealis* volt.

Északi-fényt látni hazánkban, magában véve még nem tartozik a nagy ritkaságok közé, azok, kik tudják ismertető jeleit, és ép ezért már jókor figyelmessé lesznek rá, csak a közlebbi évtized alatt is többször láthaták ennek egyes részeit. E sorok írója maga is, valamint fent az északi országokban, úgy hazánkban is többnek volt szemtanúja. A mi azonban a legközelebbi tünényt méltán figyelemmel tárgyává teszi, az annak nagyszerűsége. Ilyenre hazánkban aligha emlékeznek egy pár évtized óta.

Az északi fény, mely tulajdonképeni honában, a sarkkörök fölé némely időben a nappalt pótolja, homályos eredete miatt eleitől fogva tárgya volt az ember kíváncsiságának. Stookholm és Upsala utcáin és St.-Pétervári térein temérdek ember sétál éjjel körül is az ugynevezett hosszú éjszakák idején, midőn t. i. több napig majdnem folyvást a láthatár alatt van a nap. Az északi tengerre, a sarkok felé pedig nagy expedíciók mentek, hogy születés helyén énekeljék e rejtélyes tünényt.

Az eredmény azonban mindaddig nem kielégítő. Hogy a föld légkörében történő nagyszerű villanyossági kiütések halmaza ez. azt az ég e tájáról hallható recsegés, és a delejtűn ekkor tapasztalható n ugalanság eléggé látszik igazolni, azonban a másféle magyarázatnak is van alapja.

A legészakibb ponton, a sarkoknál mint egy jég-csapokból álló óriás fehér mennyezet jelenik meg e tünény az ég boltozatán, látszólag mindez egy félkör képezve, és úgy mint a szivárvány, csak hogy ennek alsó széle rongyolott s több ily függöny réteg következik fekete közeg által elválasztva egymás után.

Itt tehát a tünény, e fejünk felett függő szörnű fényboltozat, mint az aggteleki barlang felső oszlopzatai, vagy mint péld. egy felettünk lebegő, de a naptól egy oldalról vakítóan megvilágított fekete jégfelhő, inkább a „roppant” hatással van az emberre.

Kissé lentebb, délfelé azonban a tünény kinézése már egészen változik. Az például, mit e sorok írója ezelőtt 4 évvel az év ugyanezen szakában látott az 56 é. sz. fok alól, a északi tenger partjáról, következőleg nézett ki: Legelőször viola-kék felhők jelentek meg hosszu láncolatban észak felől a láthatár felett, ezek aztán majd eltűntek, majd újra megjelentek, többször össze-összeesapva egymással. E közben azonban mögöttök, az égboltnak általok be nem fedett térein valami halvány világosság kezdett terjedezni, de a mit e felhők, maguk is szétterülve, azután egy ideig újra elfedtek. E játék így tartott valami fél óráig, midőn végre bekövetkezett a valódi látvány.

A lilákén sötétlő előtérén alól, mintha egy körzeletet kimetszettek volna belőle, kezdett újra megvilágosodni az ég, vagis inkább a sötét függővonalon félkörben feljebb, az általa elhagyott égrész phosphor színű fényét engedvén látni e kis félkörben. Az ezen fölüli sötétlő függővonalon azután, a láthatár fölött valami 20 fokra, egy ugyancsak hasonló félkörben szép négyzetű ablak-alaku nyílások képződtek, mintha valami régi várkapu boltozata felett sötét égben az őrszoba apró ablakait látnánk villogni. E gyorsan növekvő, megjelenő, majd eltűnő ablakból aztán szinte az alább látott phosphoreszkáló-fény tört elő, előbb rövidebb, majd hosszabb sugar-kövek alakjában, melyeknek mintegy fel-felülveleseit világosan látni lehetett, mint az úter lüktetését a sötétlő háttérben.

Vége azonban az előfüggöny kezdett összehúzódni, háta mögött a fény, felülről a zöldes fohérból pirososabba ment át, a fehérebb sugar-kövek pedig mind magasabba csapkodtak, úgy hogy néha a vörös fénytérből is kiérték, míg nem lassanként a láttér mindenik része veszteti kezdő színompáját, a kövek újra megmővidültek, a vörös fény elhalványodott, s a sötét előfüggöny szintén elkopott, az ablakok összeolvadtak, — és az ég egy 10 óra felé e részen is felvette szokott barna szürkés színezetét.

Mint e leírásból észrevehető, valamint a mit a kisebb északi szélesség alatt látunk, csak egy kis része annak, mi a sarkaknál észlelhető, úgy az, mit a mult kedden hazánkban láttak e tünény szemlélői, ismét csak felső része azon szín-ternek, melyet imént leírtunk. Feltűnő azonban,

hogy nálunk e tünény először nyugat felől látszott megjelenni, a lenyugvó napot kísérve egy ferde kup alakjában a vörösség, úgy hogy e miatt eleinte majdnem állatövi fénynek lehetett tartani. Csak később, midőn az északfelé is elterülő vörösségbe magannyi gyémántokként szikráztak zöldeskék sugarakkal a nagy gönczöl csillagai, akkor lehetünk teljesen biztosak, hogy most már kívül van dolgunk.

A „kilencez” közös sirja.

Halottak napján, november 1-jén, mint mindig, ez évben is legnépesebb városrésze volt Pesten — a halottak városrésze, a temető. A szoret, emlékezés, kegyelet — és tegyük hozzá: a kíváncsiság, s részint a megszokás érzelmei (mindez együtt!) erősebb vonzerőt gyakoroltak, mintsem oly kellemetlen, esős, rossz idő is, minő az ide, visszaraszthatna fővárosunk lakóit a temető tömeges látogatásától.

A csoportozás ezuttal legnagyobb amaz ujonnan felállított síremlék körül volt, mely „a kilencez vértanu” közös sírját jelölte, amely az alkalommal volt a kegyeletnek és emlékezésnek ünnepélyesen átadandó. A közönséget a „rendezés” a „kegyelet szent nevében” falragaszokkal hívta meg az ünnepélyre.

S kik pihennek e közös sirban és hogy jutottak oda?

Az 1844/ki függetlenségi harcz és az arra következő gyászos időszak kilencez áldozata: kilencez vériteltet halottja. Akkor az elnyomott nemzet nem gondoskodhatott halottairól, s a jószelvárosi elhagyott temetőben, jeltelenül, felejtve pihentek, külön-külön sírokban, csak igen kevesektől tudva. Két évvel ezelőtt, — midőn a nemzet visszanyervén alkotmányát, az ilyesmi többé nem tekintett vakmerőnyletnek, — néhány kegyeletos érzelmű honleány, élőkön Damjanich János lelkes örvégyével, felkereste az elhagyott sírokat s fölvetve az elfelejtett holtakat, a kerepesi közsirkert egy világosabb pontjára közös sirba tétetvé át, e sir föltt áll most a díszes emlékkő, hirdetve a kilencez nevet, a mint (életkoruk skivégeztetésük itt-ott hibáadataival) következők:

Csernyus Emánuel 41 éves, 1849. okt. 24. Szacsavay Imre 24 éves, 1849. okt. 24. Abancourt Károly 38 éves, 1849. okt. 20. Giron Péter 52 éves 1849. nov. 20. Streit Miklós 40 éves, 1849. okt. 6. Kolosy Gábor 24 éves, 1850. — Noszlopi Gáspár 29 éves, 1853. márcz. 3. Jubal Károly 35 éves, 1853. márcz. 3. Sárközy Sándor 31 éves, 1853. márcz. 3.

Alább: „Hazánk önállósága és függetlensége — 1849-ben a kényuralom által kiöngesztett s e sirban együtt hamvadó — kilencez vértanujának emlékéül, elnyomott nemzetünk helyett a honleányi kegyelet.”

A hátsó részen e négyesoros vers van: „Csatájuk a védelmezett Nép jog csatája volt. Melyet szent jog, szent köts Ellen zarnok tilt. Alább: „Van bíró a felhők felett, a villámosság.”

Mivel sem a halottak napján közös új sírjok felett tartott gyászbeszéd, sem napi sajtónak tudósításai nem igen szólanak magukról az ünnepély hőseiről, mondjuk el rólok röviden legalább a legfőbb vonásokat.

Vajmi különböző tettek vitték e kilencezt a vesztő helyre! Közös bennük csak az, hogy mind a haza és szabadság nevében eselekedtek, s mind a remuralom parancsára huroztattak halálra.

1. Csernyus Manó 41. éves, pénzügyi hivatalnok már a forradalom előtt, 1848-ban a megalakult magyar pénzügyminiszteriumban tanácsos. Búne, melyért meg kellett halnia, az volt, hogy Debreczenbe is elment s Duschek alatt is folytatta tanácsosi hivatalát egészen a forradalom végeig. Jámbar hivatalnok, ki bizony vizet nem zavart; kötelességét a bureauban csendesen és pontosan teljesítette, összeadott s kivont, de forradalmi eszméktől épen nem duzzadozott. Azért is halálátétele a legnagyobb meglepetést okozta valamennyi közt. Kimagyarázására az akkori megrémült és tapogatózó közvélemény még azon felvételhez is folyamodott, hogy talán csupa név-hasonlóság okozta vétségből Csernyusn helyett végeztetett volna ki, s ez akkoriban közleltű hír még Horváth Mihály könyvébe is áment. Pedig szó sincs róla. Csernyusnak meg kellett halni, hogy példa legyen a csupa burokratának, kik a császár iránt hűség útját elhagyják.

2. Szacsavay Imre. A kilencez közt kétségkívül

(Vége követik.)

a legfényesebb név; észre, szívre, tehetségre, jellemre a legelső. Az igazi radikál és demokrat eszmék hivo tiszta meggyőződésből. Ritka szép alak, szónoki hang és tehetség, sok tanulmány, megvesszőgethetlen erkölcs és mocskatlan jellem. Oly ellensége a zsarnokságnak, mint a demagógiának; rajongó hirdetője a függetlenségi nyilatkozatnak s végig ostromozója a „gyémántos“ Madarásznak. Fiatal még (bár nem 24 éves, mint a kö mondja, hanem 31), máris egyik vezéregyénisége a debreczeni nemzetgyűlésnek; mint a ház jegyzője ő írta alá, s ő olvasta föl a függetlenségi nyilatkozatot, melyhez meggyőződése egész erejével ragaszkodott, s melyért késő szívvel is halt meg. Perényivel az akkori felsőház derék elnökével s a szintén Csernyussal együtt, október 24-én. — Szacsavaynak Nagyvárad is (melynek képviselője volt) s Biharmegye, melynek egyik büszkesége, készit külön emléket Nagyváradon. A pesti közös sírnak is az ő hamvai a legfőbb kincse.

Négy nappal előbb, már október 20-án végeztették ki a következő kettő (az utóbbit a kö, hibásan november 20-kára írja).

3. **Abancourt** Károly, lengyel származású, már 1841-ben, mint hadapród (kadét) lázadás kísérletért élethosszig tartó vártólöccsre ítéltve, 1848-ban amnesztiát nyerve, ismét a szabadságharc küzdők soraiba állott a forradalmunkban mint Dembinszky hadsegéde vett részt. És

4. **Giron** Péter. Poroszország rajnai tartományából, Aachenből való, Bécsben mint illatszergyáros települt le. Az 1848. október 6-ka bécsi forradalomban mint a munkások egyik vezére vett tevékeny részt; majd a magyar forradalomból csatlakozva, német légiónak alkottott, s mint annak parancsnoka működött Buda ostrománál, s végig a függetlenségi harcban. Halálát ítélete mondja róla „hogy a forradalom egyik legtevékenyebb beszédközene bizonyította magát.“ (E kettővel együtt végeztették ki Woronieczky herceget is, a lengyel Adonis, a szabadság mosolygó vértanuja.)

5. **Streit** Miklós az egyetlen, kirel semmit sem sikerült megtudnunk, azt sem: hol, mikor ítéltették el s végeztették ki. Annyit vélünk állíthatni, hogy 1849. október 6-án (mint az emlékvon áll) nem; mert azon napon, Batthyány s az aradi vértanukon kívül csak bizonyos Fekete Imre guerrilla-vezér végeztették ki. Streit nevét általában az 1849-ben elítéltek között nem találjuk.

6. **Kolosi** Gábor, mint a szerencsétlen gróf Lamberg gyilkosa végeztették ki, 1850-ben. E gyászos esemény, forradalmunk egyik sötét és örökre sajnálandó foltja, elége ismeretes. Gróf Lamberg, mint teljhatalmu királyi biztos jött Budapestre, az országgyűlés elosztására. Batthyány, a lelépett miniszterelnök, a táborban volt mint egyes közharcos; de ő a Lamberg közbújtával talán eszközölhető kiegyenlítéshez még némi halvány reményt költött. E reményt a szerencsétlen Lamberg meggyilkoltatása a pesti-hajóhídon, épen midőn az országgyűlés elosztására Pestre jött volna, gyászosan osztá el. A kocsiában jött a hid közepén felbőszült néptömeg tartóztatta fel s rántotta ki hintájából. E tömeget Kolosi vezette. Némelyek a csoportot s vezetőit csillapítván, oda működtek, hogy Lamberg adassék át mint honarló törvényes bíróságának, s ítéljen fölötté. Egy perczre úgy látszott, e higadtabb tanács érvényre jut. Lamberg a hid közepén álló Nepomuk-fülkéig, bántalmazva bár, de még sértetlenül hurcoltatott. Itt azonban Kolosi, mint fegyverével, halálcsapást mért fejére; s ez volt a jeladás a bőszült tömegnek. A szerencsétlen összekonzultott.

7. **Noszlopy** Gáspár

8. **Sárközy** Soma (nem Sándor) 1853. márczius 3-án végeztették ki. Noszlopy, a forradalom alatt a dunántúli megyékben, nevezetesen Somogy-, Tolna- és Veszprémben mint kormánybiztos nagy erővel működött, különösen guerilla- s egyéb szabad csapatok szervezésével; s még a fegyverletétel után is, majdnem Komárom kapitulálásaig tartotta magát és nyugtalanította a beállított csász. közegeket. Elfogatván, sikerült ismét megszöknie. S 1851 és 52-ben bujdosva, folyvást rejtőzködött és forradalmi szellemű, de itt-ott rosszabb czélú egyénekkel is lépett összeköttetésbe. Guerilla-csapatokat kezdte szervezni, melyeknek egy része aztán egy új forradalom czége alatt valódi rablásokat is vitt véghez. — Noszlopynek a tetteiben volt segítő társa Sárközy is.

9. **Jubal** Károly tudományosan művelt s jeles tehetségű férfi volt; előbb a József-partonadiban tanár, majd Meszlényinénél, Kossuth nővérénél nevelő és e viszonyból fogva közelebbi összeköttet-

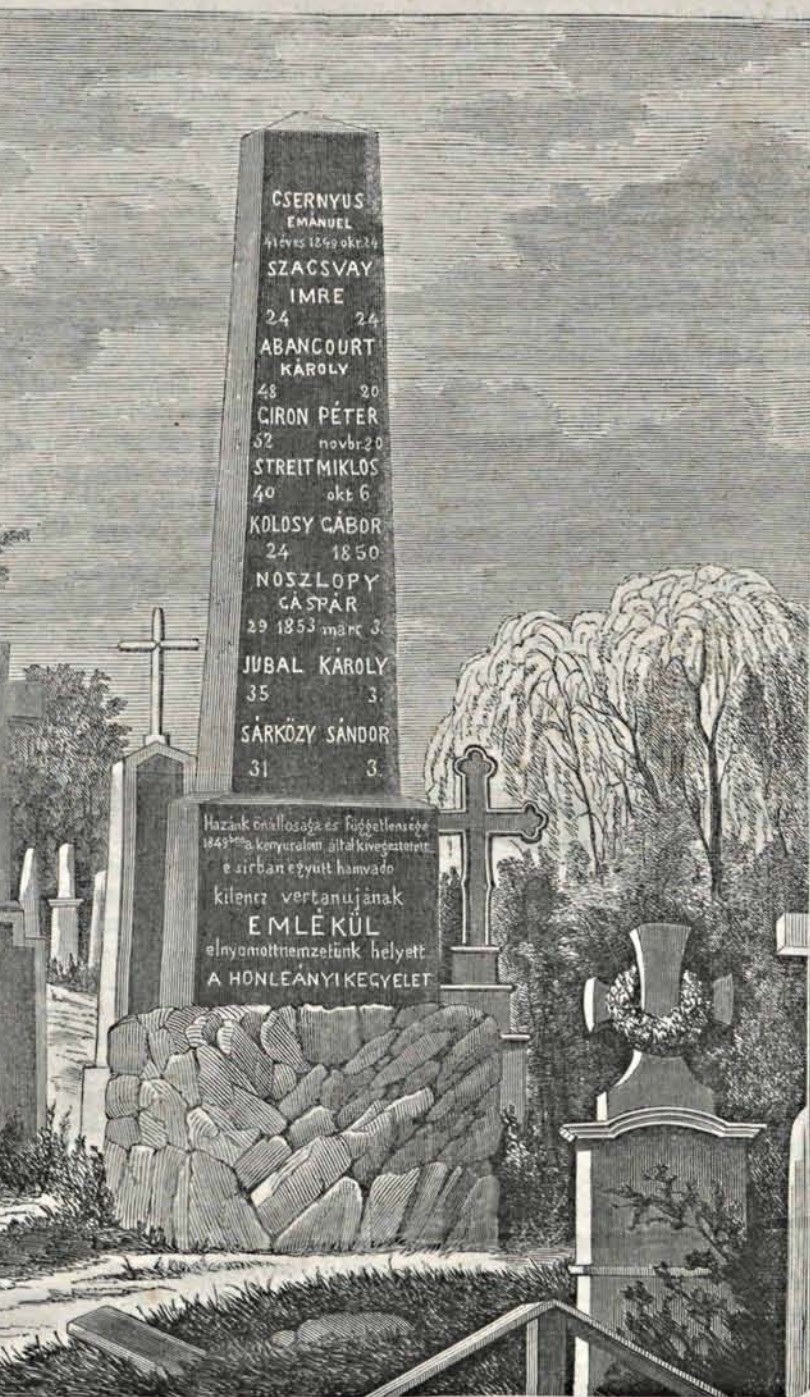
kalmaztatni fogtak. — Első helyen áll a *Montigny-féle mitrailleuse*, mely 481 golyót szór egy percz alatt (az eddigiek csak 155 golyót vetettek ugyanazon idő alatt). — Ezután következik a *Marklerberg-féle hordozható mitrailleuse*, mely perczenként 250 golyót vet. — Harmadik helyen áll a *Durand féle* (még most csak a kísérlet stádiumában levő) *mitrailleuse*, melynél a löport gőzerő fogja pótolni, s mely 400 meter távolságra, másodperczenként 60, perczenként tehát 3600 golyót fog szórni. — A *Morrestrol-féle bombák*, tökélyesített gránátok, melyek mindegyike 1000 ellenséget (?) tesz harc képtelenné. — *Gaudin gyújtó-bombái* arra vannak számítva, hogy lég-golyókból szórassanak az ellenségre, s arra fognak szolgálni, hogy az ellenség készleteit folygyújtassanak. — *Fajótó-bombák*: ezeknek azon különös tulajdonságuk lesz, hogy tágas körben, minden élő lényt megfojtsanak gőzzel. — *Sádkorak-ták*: ezek egész hadtesteket képesek öt kilométer távolságból lángra

borítani. — *Beaume ur görög tüze*. Gyújtólövegek, melyek mindent elégetnek, mit érnek, a nélkül hogy oltani lehetne. Nagy távolságra lehet őket röpkíteni. — *Robbító aknák*, melyek bizonyos távolságról egész ezredreket röpítenek légre. A földalatti torpedók pedig zászlóaljokat semmisítenek meg.

Ezen lajstromból még hiányzik a *golyóddák*, melyeket a Cailly-czég szolgáltat, s melyekkel rendes golyókat helyett az ágyukat megtölteni lehet. Hasonlóképp hiányzik még egy amerikai találmány, egy gyilkoló szer, melylyel legújabbban Vincennes Vinoy tábornok jelenlétében történt kísérlet.

** (*Gambetta útja*). Az „Elb. Zeitung“ egy gárdaczedrel belüli porosz katonának levelet közli, melyben igen érdekes adatok vannak Gambetta légihajó-utjáról: „Néhány nap óta, — így hangzik a levél — igen sok dolgunk van a légihajókkal, melyek Párisból felszállnak. Így ma egyszerre négyet láttunk felszállni, melyek közül egyik felettünk robbant szét és leeseett. Csak egy kenyérszák volt benne néhány darab kenyérről, mi alkalmasint guny akart lenni, hogy mily jól vannak élmezve ott benn Párisban. Egy másik légihajót mi lőttünk le. Ez leveleket tartalmazott, melyeket olvasatlanul szolgáltunk át. A múlt héten 2-dik gárdaczedről, hogy a franciáknak garázdálkodásainak véget vessen, Chatillybe indult, onnan messzebb Creilen és Beauvais-n át. Ez alkalommal első hadosztályunk majdnem igen szerencsés fogást tett. Egy légihajó, melynek csónakjában több személy ült, leereszkedett, s

mert alkalmasint azt hitték, hogy mi mozgó nemzetőrök vagyunk, mint egy 300 lábmnyi magából kötelet dobtak le. Két tuczt két azonan meg is ragadt, s úgy teljes erővel lehuzta. Körülbelül 200 lábmnyi magából azonban a légihajóknak mégis fölismerniök kellett minket, mert a kötelet egyszerre elválták, s homokot szórtak le, alkalmasint azért, hogy a légihajó könnyebbé tevén, az megint emelkedhessen. A felosztály aazonan puskához kapott, hogy a különös madarakat lelője; de a tiszt megtiltá, azt hívné, hogy a légihajók ugys leszállanak. Később mégis lőttünk rájuk, de akkor golyóink már nem érték őket utol. A francia lapok jelentéseiből aztán, nagy sajnálatunkra megtudtuk, hogy a légihajóban Gambetta is ült. Minket mindnyájunkat bizonyosan földrémjeltek volna, ha a francia minisztert elfogjuk.“



A kilencz vértanu síremléke a kerepesi-úti temetőben.

tésbe jött a nagy emigrans családjával s tudomásul birt annak az 50-es évek elején czélba vett terveiről. Mint e tervek egyik ügynőke működött ő is; mellékes czéluk nélkül, tiszta meggyőződésből és a szabadság rajongó szeretetétől vezette. Gyászos idők végetes sajtája: hogy tiszta és tisztátalan elemeket összehozzon s együtt működésre kényszerítse. A történelem elválasztja az aranyat a salaktól.

Ime, ezek nyoszognak abban a közös sírban, melyet a honleányi kegyelet díszesen jelölt meg a kerepesi temetőben s november 1-jén a közreszvetnek ünnepélyesen átadott. Süssön sírjokra jobb idők zavartalan verő-fénye!

— á — r —

Egyveleg.

** (*Új gyilkoló szerek*). A „Peuple Français“ egy jegyzékét tesz közzé azon kissé fantasztikus gyilkoló szerekről, melyek a poroszok ellen al-

Melléklet a Vasárnapi Ujság 45-ik számához 1870. nov. 6.

T Á R H Á Z.

Irodalom és művészet.

** (*Szemere Bertalan összes munkáiból*) megjelent a „Levelek“ 310 lapra terjedő kötet. Ezek nagyobbára történelmi és jellemrajzi tekintetben érdekes adatokat foglalnak magukban. Egy részük a forradalom alatt Kossuthhoz, Görgeihez írtak; más részük a száműzetés alatt Vukovichhoz, Rónay Jácintához, s Szemere egy pár rokonnához. Igen érdekes sok tekintetben az, melyet a kiegyezési tervek kezdetén Majláth Györgyhez intézett. A kötet nagyobb részét azon tartalmas és kitűnő irányú levelek képezik, melyeket az 1862-ki londoni kiállításról írt. Ebben a szépművészet termékei: a képek és egyéb műtárgyak is igen kitűnően vannak ismertetve, s tanúbizonyságot szolgáltatnak, hogy Szemere Bertalan az esztétikai műveltség mily magas fokán állott. E kötetben kívül még vagy kettő fog megjelenni Ráth Móránál, regék, mesék, leírások, emlékiratok, stb. A „Levelek“ et tartalmazó kötet ára 2 ft.

** (*Abaujmegye monographiájának*) melyet Korponay János, akadémiai lev. tag ír, XI. füzetet jelent meg Kassán. Egyes füzet ára 30 kr. s kapható szerzőnél Kassán.

** (*A „Természettudományi Közlöny“*) II-ik kötetének 17-ik füzetet megjelent. A jelen füzetben nagyobb közleményeket írtak: Dapsy László „A szaporodás törvényei, társadalomtani szempontból“, Koch Antal „Földtani utazás a Bakony nyugati részeiben“ és Schwarzer Viktor „A takarmányozás történelme és jelenlegi állapontja“. Végül az apróbb közleményeken kívül a társulati ügyeket is tartalmazza a füzet.

** (*A Kisfaludy-társaság titkára*) a pályázni kívánók figyelmét ama pályadíjakra, melyeket a Kisfaludy-társaság 1870-dik évi február 5-dikén hirdetett. Ezek következők I. Kivánczok a tragédia elmélete. Jutalma ötven arany. II. Kivánczok a ballada. Jutalma husz arany. A pályamunkák idegen kézzel, tisztán és olvashatólag másolva, bekötve, lapozva, a szerző valódi nevét rejtő, lepecsételt, jelmondatos levél kíséretében, folyó 1870-dik évi december 31-dikéig a társaság titkárához küldendők.

Közüntézetek, egyletek.

** (*Magyar tud. akadémia*). A jogtud. és bölcsészeti osztálynak okt. 31-én tartott ülésén dr. Pawler Tivadar értekezett az észak-német szövetségi büntetőtörvénykönyvről, a mely jövő jan. 1-jétől kezdve az egész szövetség területén hatályba fog lépni. Összehasonlította annak egyes intézkedéseit az újabb büntető törvénykönyvekkel, nevezetesen a poroszszal, az 1867-iki osztrákkal, és a még mindig az akták között heverő, nem egy tekintetben jeles 1843-diki magyar büntetőtörvény-javaslatlall. Előnye gyanánt kiemeli a kifejezések nagy szabadságát, azon törekvést, hogy az igazságosság követelményeinek elég téessek. Haladást jelez az enyhítő körülmények nagyobb mérvben való tekintetbevétele és a szabadságolási rendszer behozatala. A büntetés első neve a halál, mely a lefejezés által hajtatik végre, s csak két esetben alkalmazható: a fejedelem- és a megföntolt széndékkal véghezvitt gyilkosságnál. Főn van meg tartva a felségárulásnál, a honárulásnál s a vasutak nagyobb károsításainál. A büntetésnek második neve a szabadságbüntetés, mely fegyházi, várfogsági, fogási és elzárási lehet. A várfogság életfogytiglani vagy időleges lehet, s csak is a politikai természetű büntetéseknél alkalmaztatik és semminemű becsületvesztést nem okoz. El van fogadva a törvénykönyvben az időleges szabadságolási rendszer is, mely szerint a bűnös, ha erkölcsös viselkedésnek jelét mutatja, s ha fogásának 3/4 részét eltöltötte, szabad lábra bocsáthatatik. A szabadság büntetésének közé számítható a rendőrségi felügyelet, mely legfeljebb 5 évig tarthat. Kimaradt a törvénykönyvből a becsületbüntetés, a becsületesség, mely a polgári halállal egyenlő. Némely büntetésekkel kapcsolattak össze hátrányok is, így a fegyházzal büntetett képtelen hadseregben való szolgálatra és közhivatalokra. — E jeles értekezés után, melyet élénken megjeljenek, az akadémia összes ülésé alakult át. Arany János bejelentette Frivaldszky Imre halálát. Ezután Toldy Ferenc indítványozta, hogy az akadémia

kézikönyvek kiadása által is terjeszsze a tudományt, adjon ki folyóiratot a külföldi irodalom ismertetésére, s havonként elkülönítve tartsanak osztályülést. Ez utóbbit Csengery Antal indítványára azonnal elfogadták, s újévkor életbeléptetik. A másik két életrevaló indítványt pedig véleményadás végett bizottságok elé utasíták. Készönnel fogadják végül Csengery azon eljárását, hogy a gr. Erdődy-család két láda eredeti okmánytárát (melyet Szalay László használt) a család jóváhagyásából az akadémia számára leomáolttatá.

— (*Építész-egylet*). Tudományos czélú művészegeiteinek száma ismét szaporodott egygyel. A napokban alakult meg a pesti építészegylete, mi által sok tekintetben nagy hiányon lón segítve. Eddig az építészet, mint mostoha gyermek, a mérnökegylet egyik mellékszálát képezte, s bizony még nem sok jót adta életének. Építészaink érezték e hiányt, s ezért készséggel karolták fel a kezdeményezőt, fiatal s jeles készségű építész hazánk fia Punczmann Gyula ur lelkes eszméjét s közreműködésükkel a bécsi, berlini, müncheni stb. hason egyletek mintájára megalakítani segíték a pesti építészegyletét. A Punczmann ur által összehívott s megnyitott értekezleten számosan s pedig e művészi szak legjelesebb képviselői közül jelentek meg; alapszabályok s ügyrend kidolgozására egy öttagú bizottságot választottak, ennek elnökéül jeles mesterünk Ybl, alelnökéül Punczmann urakat. Az eszme meg van pendítve, a gép mozgásba téve s a közönség, de kivált fővárosunk örömmel üdvözölheti ez új vívmányt, melyre schol nagyobb szükség nem volt, mint nálunk, hol az építészek közti solidaritás, a művészi összhang hiánya építkezéseink rendezetlenségén, közpályázatoknál elkövetett hibák — s ennél fogva az ezek iránt támadt bizalmatlanság, — határozott terv s művészi öntudat nélkül alkottásokban már eddig is sajnos, s nehezen orvosolható nyomokat hagyott; ez állapot további fentartása pedig a főváros óriás emelkedése s kivált újabb a közmunkatancs kiállításba helyezett nagyszerű terveivel szemben, napról napra építészeti s szépművészeti érdekeink nagyobb veszélyeztetésével járna. Örömmel üdvözöljük tehát a fiatal egyletet, sikert kívánva működéséhez, de viszont szívére kötve, hogy ha nem akar az idegen földre ültetett tropikus növény sorsára jutni, ne felejtse, hogy Magyarhon fővárosában székel, s a művészet általános kosmopolitikus jellege mellett a nemzeti szellemet, hazafias czélokat se téveszsze szem elől, csak így lehet működése valóban áldásos, úgy a művészetre általán, mint városunkra s nemzetünkre nézve.

** (*A pesti egyetem*) jogászsegélyző-egylete elnökeül ez évre is Beöthy Zsoltot választották meg, nagy többséggel.

Egyház és iskola.

** (*A tiszántúli ág. hitv. ev. superintendencia*) templomaiban ünnepélyes gyász-istentisztelet tartott októ. 30-án, az elhunyt superintendensért Mátyáért. Utódjául leginkább három jelöltet emlegetnek: Czékus István rosznyói, Bartholomaeidesz nyiregyházi és Stehlo eperjesi lelkész.

** (*Kinevezések*). A budai műegyetemhez rendes tanároknak nevezettek ki: Nagy Desző mérnök a gépszerkeztetnara, Steindl Imre és Schulz Ferenc (a ki azonban e napokban elhunyt) a műépítészeti tanszékekre, dr. Wartha V. neze a vegyiparműtanra, dr. Krenner József az ásvány- és földtanra, Szabó Gyula mérnök pedig a víz-, út-, hid- és vasúti építészettanra. — Az egyetem hadi tanfolyamánál a visszalépett Domanczyk Istvánt Csermelyi János honvédszádos fogja pótolni. — A budai kir. főgymnaziumnál Weizlgärtner Vincze s a szakolczai kath. algymnaziumnál Jankó Gyula ideigl. rajztanítókat rendes rajztanárokká nevezettek ki. — A kassai jogakadémiához Fésüs György rendes tanárrá nevezett ki.

Ipar, gazdaság, kereskedés.

** (*Az országos magyar gazdasági egylet*) által kezdeményezett sajt, turó és tejtermékek kiállításá, melyre a kormány részéről nagyobb számú jutalmak tűzettek ki, f. é. november 3-12 napjain fog Pesten a magyar gazdasági egylet köztelkén megtartatni.

** (*Dohánytermelés Elzászban*). E francia tartomány egyik legnevezeteseb vagyonforrása a dohánytermelés volt. A franciáországi termés egy negyedrészt maga Elzász adta. Strassburg, Metz és Nancyban három nagy dohánygyár van; e gyárak közül a strassburgi maga 4 millió kilogrammot igényel évenként. Mi történik e czikk tekintetében majd — írja a „Gazd. L.“ — ez annál fontosabb kérdés ránk, mert az elzászi és a rajnai dohányokkal a mi dohányaink nem versenyezhetnek, s mert Németországban nincsen dohányegyedárúság.

Mi újság?

** (*Halottak napján*) a kedvezőtlen idő dacára igen nagy számmal mentek ki a főváros lakosai a kerepesi-úti temetőbe. A halottak estjének most külön ünnepélye is volt, az t. i., melyet a „közös sir“ föl állított emlékköveleplezésére rendeztek. D. u. 3 órakor a barátok teréről hosszú gyászmenet indult ki, élén Vidacs, Ivánka Imre és sok régi honvédtiszt, azután egyetemi ifjak, a pesti népkör, ó-budai hajógyár tagjai, zenekarokkal, mely gyászallamokat jázott, betegsegélyző és temetkezési egyletek, a nemzeti dalkör stb., majdnem husz zászlóval, melyek nagyobbára feketék voltak, s a többi is lefátyolozva. Kinn a sirnál kardos ifjak álltak díszőrség gyanánt. Az emlékköve felállítását repkény és nemzeti szalagos koszorúk boríták be. Ott állt az egyik áldozat: Giron Péter özvegye és árvaia is, s körül az „Erzsébet“ temetkezési egylet faklyavivői. A dalkör a „Honfidal“-al nyitá meg az ünnepélyt, s utána Vidacs J. ismertette az emlékköve történetét; Lendvai Márton hűvel szavalta Jókai Mór e czélra írt költeményét, Simonyi Antal pedig az ünnepély jelentőségéről beszélt, mely után a gyászlepel lehullt az emlékről. Mind a három szónokot zajosnán éljenzék, s a dalkör „Szózat“-a után szétoszlott a több ezernyi közönség. Mindenki ment a többi sírokhöz, hol kedvesei vagy a nemzet elhunyt jelesei nyugszanak. Batthyány nyughelyét folyvást sűrű csoportok állták körül. Az elhunyt költők, tudósok és művészek sírjainál is sokan voltak mindig. Hat órakor azonban már igen fogyni kezdett a tömeg, miután a lég hűvös, nedves s a föld sáros volt.

— (*Mosonyi Mihály*) okt. 31-én meghalt. A magyar zene egyik legnagyobb tehetségű művelőjét veszítette el a „Szép Ilonka“, „Almos“ és számos más jeles zenemű szerzőjében. Az elhunyt derék zeneszerző egyszerű, földmives szülőktől született 1814-ben Mosonmegye Boldogasszony nevű helységében. Ott kezdett iskolába járni, s első zene-tanára a helybeli rektor volt. Majd a falusi cigányoktól tanult hegedülni, gordonkázni. 18 éves korában Pozsonyban betűszedő volt — de mint ilyen s többet foglalkozott zenei dolgokkal, s már ekkor kezdett kisebb zenedarabokat kiadogatni. 1842-ben Pestre jött mint zongoramester, s a zene minden ágát kultiválta, a nélkül, hogy működésében határozott irány lett volna. De már ekkor kezdett figyelemre méltó egyházi zenedarabokat írni. 1853-ban a műszeres Köglevich Gábor felismerte benne a ritka tehetséget, s a Pejaheovich családhoz zongora-tanítónak ajánlotta, s Mosonyi ismét elhagyta Pestet. De két év múlva ismét a fővárosban találjuk, hol ezután állandóan maradt. Halálával zeneirodalomunkat érzékeny veszteség érte. Temetése nov. 2-án d. u. nagy részvét mellett ment végbe; a budai zene és ének-akadémia, a pesti zenekedvelők egylete és a nemzeti színház tagjai testületileg jelentek meg; a nemzeti színháznál b. Orczy Felix igazgató tartott rövid gyászbeszédet a koporsó felett. — (Mosonyi arczépe a „V. U.“ 1860: 47. számában jelent meg.)

— (*A torontálmegyei 14-ik honvédszászlóalj*) zászló-keresztanyjáról Dániel Jánosné kérete föl, ki e napokban már meg is kapta az általa rendelt zászlószalagot, melyen e fölírás olvasható:

„Előre honvéd, a hazáért
Arasson zászlód hősi bábért.“

A szalag szép kék bársony, egyik végén az ország, s a másikon a Dániel-család címere látható. A zászlószentelésre József főherceget is várják. — A székesfehérvári, 65-ik honvéd-zászlóalj zászlajának felszentelése a napokban nagy

ünnepléssel ment végbe. A zászlón ez egy szó áll: „Győzelemre!”

„A nagy honvédségi előléptetést” — írja a „P. N.” — novemberre várjuk, de a hírek, melyek erről már most is elterjedtek, elég sajnosan azt engedik következtetni, hogy azt némi recensussal fog fogadtatni. Tudva van ugyanis, hogy az előléptetésre a közös hadseregbeni módszer fogadtatott el a honvédségnél is, mely csak a szolgálati időn alapszik, s miután a közös hadseregből átlépett tisztnek előbbi szolgálata idejűk beszámítatik, a 48—49-diki honvédeknek pedig nem: e körülmény vissza eredményekre ad okot. De ezt nem is tekintve, a csak egyedül a szolgálati időn alapuló előléptetés megzavarja a fiatalabb tisztek érdeklődését, leköti tart sok derék ifjú erőt, s mindenesetre oly viszonyokat hoz létre, melyek a honvédség tisztikarának fejlődésére nem lehetnek kedvező hatással. Ugy tudja a „P. N.” hogy a honvédelmi miniszter még nem rég maga is osztá e felfogást, és sajnálja, hogy attól eltért. A honvédség érdekében kívánnunk kell, hogy e visszási módszer ne gyökeresedjék meg, s alkalmazhatóság oly rendszer, mely a szolgálati idő leosztása mellett a tehetség és érdemnek is megadja a maga osztályrészt.

„(Egy becsületes szolgáló.) A budai várban egy irodaszoza az utczán elvezetett egy rábizott pénzes levelet. Kern Janka nevű fiatal szolgáló megtalálta s elvitte annak, a kinek címezve volt. Itt megtudta, hogy e levelet egy hivataloszoza vezette el, s midőn kérdezték, kívánja-e a talált törvényesen megállapított díját, melyet természetesen a szolgálóknak kellett volna megfizetni, azt felelte, hogy hiszen az is szegény szolgáló, ő attól a jutalmat el nem fogadja.

„(A nemzeti színház dunnája.) A nemzeti színházban egy kikölesztött házi sapka minden előadások 1 frtba került. Épp így áll a dolog az ágyaneművel. A nemzeti színházban ágyaneműje sinos, s ha kell, kölcsön vesznek s 5 frtot fizetnek érte minden előadásért.

„(Két napszamos) Kovács Ferenc és Bruchner Ferenc a Dunából kifogott egy nőt, K. pénzügyi hivatalnok nejét, ki gyermekével maga ugrott a vízbe, s a gyermek meg is halt karjai közt, a míg ő nagy erőfeszítéssel tartá fönn magát a folyam tükörén.

„(Szerelmes kántor.) A tokaji kántor közelebb a misét „Schneider Fany” című ledr dal eléneklésével kezdte meg. A kántor ennek folytán a megyei kórházba S.-A.-Uj helybe hozatott és orvosi felügyelet alá helyeztetett. Mint kitűnt, a kántor nem viszonzott szerelme fölötti fájdalomában örült meg.

„(Egy sirfosztogató) fogtak el a napokban Szegeden. Egy ottani temetőszász már régóta üzte azon gyalázatos pénzszerezési módot, hogy a gazdagon felöltöztetett halottakat kiásta s ruháik és ékszereiket megrabolta. A véletlen nyomára vezetett s most hűvösen ül.

„(Egy pesti gesztenyesütő) hagyatékában 2380 darab ezüst huszast találtak, melyre nem jelentkezett örökös sehonnan. Örökös hiányában tehát e pénz az államot illeti.

„(Az igazság karja hosszú.) A szegedi bünperkenben tett nyomozások alapján — mint a „Zemplén” értesül — Abauj-Szántón mintegy 16 embert fogtak el. Hírlük: hogy Zemplén és Borsodmegyéből is számos különféle egyén van kompromittálva s az elfogatás máris többek ellen elrendeltetett.

„(Rögtöni téboly.) Ember Bogdán, máramaroszigeti származásu 20 éves joghallgató, mult hétfőn este az „Arany ökör” című fogadóban egyszerre örülési roham lepte meg, úgy hogy rögtön kórházba kellett szállítani.

„(Öngyilkosságok.) Sacsok Vincze pestvárosi fiatal hivatalnok, miután több napig nem mutatta magát sehol, szerdán öz-utcai lakásán felakasztva találtatott. — Simon Péter, a „Vadászkürt” száloda első szobapinczéje, lakásán pisztollyal vetett véget életének.

— (Halálközvetlen.) Bösörmenyi József, n.-ze-rindi reform. lelkész és egyházmegyei tanácsbíró, október 16-án, élete 79-dik évében vég-elygön-gülésben, elhunyt. Buzgó s élete végoig munkás szolgálja volt az ur szölegének. Ifjúságában köz-és magán-tanító, majd 43 éven tul volt rendes lelkész.

— A háboruból. — A harezteri tudósítások még mindig leginkább a metzi kapitulációra vonatkozó részletekkel foglalkoznak, s egyre szaporodnak a Bazaine eljárását terhelő fölvilágosítások. Nemcsak Gambetta nevezi őt árulónak a francziákhoz intézett proklamációjában, hanem az angol és belga lapok is, mivel hetekig vesztegelt, nem tett erőlyes kísérletet a kitörésre, s kicheztetés-sel kényszerítette katonáit a kapitulációra. — Bazaine 9 főtisztjével, valamint Canrobert, Leboeuf már Wilhelmshöhe-re érkeztek, a hova utazott pár napra Angliából Eugenia excsászárné is Clary grófnő véd alatt. Hír szerint Türr tk is ott van. — Páris bombázatásának megkezdését porosz lapok folyvást későbbi határidőre teszik, újabban nov. 15-kére. Brüsseli tudósítás szerint Páris liszt-tel januárig, hussal decz. közepéig elegendőleg el van látva, s Trochu közelebb támadólag is föl akar lépni az ostromló német sereg ellen. A köz-társasági kormány Metz elesése után is végsőig akarja folytatni a háborut inkább, mintsem meg-alázó feltételek alatt békét kössön. Csak az öreg Thiers tesz még kísérleteket a béke érdekében, s nov. 1-jén is három óra hosszat értekezett Ver-saillesben Bismarkkal. Ez alkudozások sikeréhez azonban kevés reményt kötnék.

„(A porosz király) Metz feladása után fiát Frigyes Vilmost és Frigyes Károly herceget marsallá (tábornagygyá) nevezte ki. „Első ily eset házunkba” — írja a homburgi fürdőn időző porosz királynénak. Moltkét gróffá tette.

„(Uj orleansi szász.) A mostani franczia háborunak szintén van d'Arc J. ohannája. Ez egy fiatal lány, a Loire környékéről, ki reményt és lelkesedést akar önteni a franczia katonákba. Nincs vértje és kardja, hanem hosszú kaftányserűt köpenyt visel, mintegy külsőlegesen is jelezni akarván a haza gyászos állapotát. Jelenleg a toursi csapatokat kíséri; zászlót lengetve, melyen szüz Mária hepe látható.

„(A gyászban.) A toursi polgármester a következő rendeletet adta ki: Tekintve, hogy a szineladások, az énekek a kávéházakban és az utczákon szivszaggató ellentétet képeznek Fran-cziaország szerencsétlenségével; tekintve, hogy addig, míg a haza veszélyben forog, a polgár egyedüli kötelessége, egyedüli gondolata kell hogy az legyen, miszerint a megrohant hazai föld-et megvédi s arról az ideget elűzi; tekintve végre azt, hogy minden mulatság, melyre a lakos-ság egy része adja magát, valóságos sértés a köz-szerencsétlenségkel szemben, elrendelem: Minden ének a kávéházakban és vendéglőkben, valamint az utczákon el van tiltva. A vendéglők rendes helyiségeiken kívül máshol nem mérhetnek ki szesz italokat. A vendéglős, kinél egy ittas ember találtatik, a törvény értelmében perbe fogatik. A kávéházak és vendéglők pontban 12 órakor éjjel bezárandók.

„(Uj jóslat.) A „Phare de la Loire” újabb jóslatot hoz, melyet egy tudós — valamely könyv-tár föl kutatása alkalmával — 6 hó előtt talált. A jóslat a XIX-ik század első felére ezeket mondja: Ha 1800-tól két hét év mulik el, Franciaország megtámadás- és nyomorok lesz kitéve. Ha 1800-hoz három hét évet adunk, meghal I. Napoleon. 1800-tól hatszor hét évek mulva látni fogjuk az orleansi hg. halálát. Hétszer hét évek után kezd uralkodni a Napoleon mellék-ága; (aztán így folytatja): Ennek uralkodása meg fog szünni háromszor hét évek mulva, (azaz: 1849—1870.) Azon időben a német meg fogja támadni Fran-cziaországot, a Páris kapujáig nyomul, de Fran-cziaország nem fog elveszni. Ezen események a 10-dik hóban történének (oktob.); de alig telt el e

Nemzeti színház.

Péntek, okt. 28. „Az utóirat.” Vigjáték 1 felv. Irta Augier; ford. Paulai — és „Tévedések játéka.” Vigjáték 3 felv. Irta Shakespeare, ford. Arany László. Szombat, okt. 29. „Hamlet.” Opera 5 felv. Zenéjét szerz. Thomas. Vasárnap, okt. 30. „A munkások.” Dráma 1 felv. Irta Manuel, ford. Paulai — és „Az éjben.” Vigjáték 2 felv. Irta Balázs Sándor. Hétfő, okt. 31. „A kísértés.” Színmű 5 felv. Irta Feuillet, ford. Radnótfy. Kedd, nov. 1. „Don Juan.” Opera 2 felv. Zenéjét szerz. Mozart. Szerda, nov. 2. „Lelence.” Színmű 4 felv. Irta Szigligeti. Csütörtök, nov. 3. „Hunyadi László.” Opera 4 felv. Zenéjét szerz. Erkel Ferencz.

Szerkesztői mondanivaló.

— Pest. P. T. K. Az újabbak is figyelemre méltók; de egyik sem figyelemre méltóbb az előzőnél. Ha valamelyiket közölni akarnánk, most is a mellett maradnánk. De jobb lesz — ha egyelőre még várunk.

— Árpád. B. K. A „nem reklamációt” átadjuk a kiadó-hivatalnak, mely — ha csak lehet — bizonyosan el-egyet fog tenni a kívánsátnak, valamint a másik rendelkezé-ses is. A rövid nekrológ az illető rovatban.

— L. O. A vidéki levelet nem kell novella- (annál ke-vésbé rossz novella-) stílyben írni.

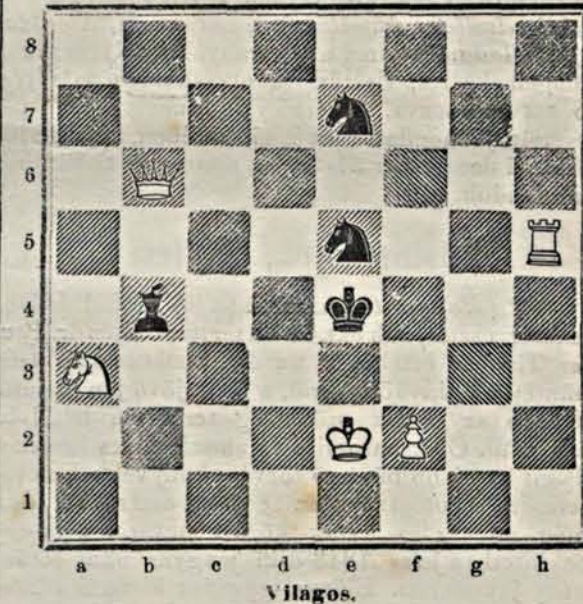
— Nagy-Hodos. I. J. A kiadó-hivatalnál kellőleg intézkedtünk.

— Z. Egerszeg Cs. J. A kiadó-hivatal, ha lehet még, pótolni fogja a hiányt. Célászerűbb a reklamációtakat egyenesen oda intézni; így nem történik késedelem a ren-delkezésben.

SAKKJÁTÉK.

571-ik sz. f. — Gold Samu-tól
(Kővágó-Eörsön.)

Sötét.



Világos indul s a negyedik lépésre mattot mond.

Az 566-ik számú feladvány megfejtése.

(Cheney G. J.-től.)

(Amerikai sakk-dió.)

Világos. Sötét.
1. Bf2—h2 Fg4—h5.
2. Vh1—a8 tetsz. szer.
3. Va8—g8 vagy g2 matt.

Helyesen fejtették meg: Veszprémben: Fülöp József. — Jászkeszren: Galambos István és László. — Zámolyon: Parragh József. — Nagy-Szalotán: Kovács Albert. — A pesti sakk-kör.

Rövid értesítés. Kővágó-Eörs H. C. A megjegyzés igen helyes csak hogy az igazítás változtatott a dolgon. Számolunk további becses közreműködésére.

TARTALOM.

Boczkó Dániel (arckép). — Báránykő. — Páris és környéke V. — A harangok. — A Rulikovszky-omlek Nagyváradon (képpel). — A franczia köztársasági kormány (képpel). — Egy sarkófaragó műhelyében. — Az északi-fény. — A kilencz” közös sirja (képpel). — Egyveleg — Tarház: Irodalom és művészet. — Közintezetek, egyletek. — Egyház és iskola. — Ipar, gazdaság, kereskedelem. — Mi újság? — A háboruból. — Nemzeti színház. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakkjáték. — Heti naptár.

Felolós szerkesztő: Nagy Miklós. (L. magyar-utca 21. sz.)

HIRDETÉSEK.

Unschild E.
fegyvergyára és kereskedése
Pesten, váci-utczán a „levélhez”
és uj fiók-raktára a kerepesi bazárban, a nemz. színház-zal szemközt,
ajánlja „saját készítményü” s a legjobb s a legújabb szerveztü

Lefauchaux és Lancaster vadászfegyvereit
finom sodrony és damastesövekkel, gyönyörűen vése, ezüsttel vagy arany-nyal berakva:

Lefauchaux-puskák 60, 70, 80, 90, 100 és 120 fújával.
Lancaster-puskák kakas nélkül a legjobb és legújabb systema szerint 90, 100, 150 fúg. 881 (8—9)
Lüttichi Lefauchaux-puskák a legelső és leghíresebb gyárakból 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100 fúg. Mindennemű vadász-csappantus-fegyverek

Egyszerű fegyver 7—10 ft.
Kettős fegyver patentesavarral és keményen forrasztva . . . 13—16 ”
Lüttichi kettős fegyver drótesóval (Rubán) 20—25 ”
Kettős fegyver zsinór vagy damask-csővel 25—45 ”

REVOLVEREK.
Lefauchaux legjobb systema 6, 10, 18, 21 és 30 lövéssel, egyszerűen, valamint legfinnyesebben kiállítva, 8, 10, 12, 15, 20, 30, 50 és 60 ft.

Terczerolok egy pár 2 ft., kettős 4 fútt föléle.
Flobert puskák és pisztolyok, nyereg és ezélpisztolyok.
Lefauchaux és Lancaster puska-töltények
Gevelót J.-től Párisból és mindennemű védőfegyver.
Minden nálam vásárolt fegyver pontos lökéssége és szilárd munkáért jót állók, s nem tetszés esetében egy hó alatt becsorétható.
Levébeni megrendelések pontosan teljesíttetnek.

Csak alapos gyógyítás bizto-sít utobajok ellen.

Titkos
betegségeket
s tehetetlenséget,
elgyengült férfierőt.

gyakori magümlések, sőt a végképeni tehetetlenséget katonai és polgári kör-házakban sikerrel használt egyszerű módszerrel bámulatos gyorsan és alapo-san (az ujonnan keletkezettek 48 óra alatt) gyógyítja Weiss J. gyak-orvos és szülész, az itteni cs. kir. gar-nison főkorházban kiszolgált osztály-orvos, minden alkalmatossággal egy a titoktartás, mint a gyógykezeléshoz jól beosztott rendelő-intézetben Pest, Sebestyén-tér 4-dik szám 1-ső emelet, (a „2 huszárhoz” címzett kávéház felett), naponként reggel 7 órától 10-ig és délután 1—4 óráig.

Férfiak és hölgyek részére külön bemenet és külön várószoba.
Díjjal ellátott levelekre leggyorsa-ban válasz, és kívánatra gyógyszerrel is gondoskodik. 887 (12—12)

Titkos
betegségeket
még makacs és üdült bajokat is egy kó-ródásban, mint magán gyakorlat foly-tán több ezer betegnek legjobbnak bizonyult mód szerint, sokszor a nélkül, hogy a beteg hivatalosan vagy élet-módjában gátoltatnék, gyökéresen, biztosan és gyorsan gyógyít

Med. dr. Helfer Vilmos
Pest, király-utca 27. szám Medetz-ház-ban, 1-ső emelet, délelőtt 7—9-ig, dél-után 1—4 óráig.
Díjazott levelekre azonnal válaszoltatik, s kívánatra a gyógy-szerek is megküldetnek. 931 (8—12)

Kilian Frigyes m. k. egyet. könyvtár-s-nál kapható:
MAGYARORSZÁGI
MÉRGES NÖVÉNYEK.
Alsóbb osztályu, kivált népiskolák szá-mára.
30 színezett táblával.
Ára 1 forint.
935 (1)

Hetedik kiadás
(magyar nyelven negyedik).

A nemi élet
titkal s veszélyei.
Értekezések a nemzés és nemi be-tegségekről, az utóbbiak óv- és gyógy-módjairól. 879 (12—12)
Függetlenül a bujakori ragályzáról és Dr. Rodet, lyoni orvos
ragályelleni legbiztosb óv-szeretér,
a férfi és női ivarszerek bonctani ábrával.
Ára: 1 ujforint.
Postán megküldve 10 krral több
utánvétellel 40 krral több.
Megrendelhető szerzőtől következő ozim alatt:

Dr. Eiber V. P.
Pesten, József-utca 66-ik számu
saját házában. **

Kilian Frigyes m. k. egyet. könyvtár-s-nál kapható:
1869. és 1870. években Pesten több alkalommal tartott s a
„Corvin Mátyás”
pesti szabad kömivesi páholy
határozatából kiadott
Beszédek.
Ára 30 krajczár.
934 (1)

Huile balsamique
(balzsamos-olaj),
jónak tapasztalt s a legnagyobb tekintélyek által számtalan bizonyítványokkal igazolt szer a fül-féreg-rákfene ellen, vadász és vizslakutyáknál.
1 üveg ára 2 ft. 25 kr. a. e.

Life preservers, Pills for dogs.
(kutya-lapdaesok.)
Egy hírneves angol állatorvos által 30 éven át használt kutya-lapdaesok nemcsak elmozdítják a ful-rákfene gyorsabb gyógyulását, — hanem meg-óvják, a kutyákat minden mérségebb betegségektől, u. m. nehézkör, vidatáncz, közsvény-s ruh-tól, az eb-düh ellen pedig a legnagyobb sikerrel használható.
Egy skatulya ára 1 ft. 10 kr.
Börmentes levelek által megrendelhető: Bittner Gyula gyógyszerésznél
Gloggniezbán. 902 (5—6)

HETI-NAPTÁR.

Hónapi-és hetnap	Katholikus és protestans naptar	Görög-orosz naptar	Izraeliták naptar	N a p	H o l d
	November	Okt. (6)	March. R.	hossza	hossza
6 Vasár	B 22 Lénárd	B 21 Lénárd	25 D 21 Márcz.	t. p. ó. p. ó. p.	t. p. ó. p. ó. p.
7 Hétfő	Engelbert	Karina	26 Dömötör	223 51 6 52 4 34	23 43 4 18 4 33
8 Kedd	Gottfried v. h.	Gottfried	27 Nestor	224 51 6 54 4 33	35 37 4 40 5 36
9 Szerd.	Tivadar vért.	Tódor	28 Ferencz	225 51 6 55 4 32	47 27 5 2 6 41
10 Csüt.	Aven. András	Florenzia	29 Zenobius	226 52 6 56 4 31	59 19 5 29 7 43
11 Pént.	Márton püsp.	Jónás	30 Stachius	227 52 6 57 4 30	71 11 6 0 8 45
12 Szom.	Asztrik püsp.	Asztr.	31 Anastasia	228 52 6 59 4 28	83 4 6 38 9 44
		Didak	18 7. Sabb.	229 53 7 1 4 27	95 1 7 21 10 44

Hold változása. 8-án 8 óra 48 perczkor reggl.

5 évi jótállás. 5 évi jótállás.

Fő-ügynöksége
mindennemű valódi amerikai

VARRO-GÉPEKNEK
sajátalmat nyert valódi hamburg-amerikai családi-varrogepeknek

Pollack, Schmidt és társa és The Aetna, Planer,
Braunsdorf és társától Uj-York-ból.

Weiss R.-nél
Pesten, régi posta-utca.

Ingyen tanítás. 933 (1-6) Fizetési kedvezmény.

Jármay Ármin
fűszerkereskedése a „babérkoszorúhoz”
Pesten, kétszerecsen-utca 11. sz. a.
tisztelettel ajánl a t. cz. közönség kegyes figyelmébe

olcsó és jó kávéit
nevezetesen:
Mocca-, Gyöngy-, Cuba-, Ceylon, Arany-Java-,
Portorico- és Campinos-kávéit;

továbbá:
finom orosz és chinai theákat;
valódi
jamaica-rhumot, és a közkedvelt
brazíliai-rhumot
pintjét egy forintjával üveggel együtt;
ugyszintén:
Czukrot, esokoládét, déli gyümölcsöt, sajtokat, angolnát, franczia
mustárt és sárdinest; különösen:
Maronit (olasz gesztenye) és kitűnő jóságú karlovitz csepegetett
ürmöst; tiszta fehér amerikai petroleumot, és a legjobbféle
Stearin- és Paraffin-gyertyákat, valamint is minden egyéb
fűszer cikketek jutányos áron a legpontosabb kiszolgáltatás mellett.

Más szakmába vágó megbízások a legszi-
vesebben eszközöltetnek. 832 (2-12)

Játszóművek
4 egész 120 darabot játszó, ezekből: pompás művek harangjátékkal, dob- s harang-
játékkal, égitangokkal, mandurával, expressióval stb. továbbá:

Játék-szelenczék
2-16 darabban, ezekből: utazószekrények, szivarállványok, sveicziházik, fény-
képzeti albumok, író-eszközök, kesztyűszekrények, levélnyomaszok, glóbus, szivar-
tartók, dohány- és gyufaszelenczék, babok, dolgozó-asztalok, üvegek, pénztárcák,
papírkések, sétálópánczák, székek, — s mindezek zenével.

J. H. Heller in Bern (Schweiz).
Csakis közvetlen megrendelők, juthatnak valódi Heller-féle
művekhez. 937 (1-3)

Kisorsolás.
Mint hogy a múlt évi jutalomdíj kiosztása általános tetszéssel fogadtatott, —
a következő tére is fog egy ilyen rendezettni: minden vevőnek, az árhoz megfélelő-
leg — egy vagy több jutalomdíj szolgálatát ki. Számtalan kíváncsiaknak
megfelelni obajtván, játszó-szelenczék is fognak kisorsoltni. — 1 sorsjegy
ára 2 ft., 12 sorsjegye 20 ft.; a húzás ápril hó elején menend végbe. — Prospek-
tusok az ársorozatokkal együtt, mindenkinek ingyen küldetnek meg.

Szepességi kárpáti növény-nedv,
mell- s tüdőfájdalmakban szenvedőknek,
orvostudor Fáykiss K.-től Kézsmárkon.

Ezen, a szepességi kárpátok virágain, a legcondosabban összegyűjtött s leg-
alkalmasnak talált növényekből készült nedv, következő bajokban, mint igen hatha-
tós, jól kipróbált s kitűnő gyógyerejű szerek bizonyult be és ismertett el, u. m.:
köhögés, rekedtség, a nyelő- s lélekzészervek gyenge hurutosingerlése,
görcsös, ideges, rövid lélekzessé járó köh-rohamok, szűkmellűség, oldal-
nyílások s idült hurutok ellen; továbbá: tüdővészben szenvedőknek az izzadás
által előidézt elgyengülés eseteiben, — s a nedvtömegek olynemű betegségeiben,
melyek a táplálkozás processusából származnak. 931 (1-6)

Ezen azon hatással bír és sikerrel alkalmazható, a szepességi kárpáti növény-
thea, s a szepességi kárpáti növény-cukorkák dr. Fáykiss-től.

Ár a k:
1 üvege növény-nedv használati utasítvánnyal együtt. 75 kr.
1 csomag thea 25 „
1 skatula növény-cukorka 35 „

Ezen szerek megrendelhetők a készítőnél magánál Fáykiss József gyógy-
szerésznél Kézsmárkon (Felső Magyarország) s kapható Pesten: Török József,
gyógyszerésznél király utca 7. sz. a. s Thallmayer A. és társánál.

Csakis legjobb varrással!!!
Női ingek, ágynemű, nadrágok, szoknyák, főkötők, pongyolák,
corsettek, fésű-köpenyek stb.;
a legolcsóbbtól a legfinomabbig;
zsebkendők, harisnyák, himzett széklet és betétek

Türsch F.-nél
Pesten, vaczi-utca a nagy Kristóf mellett.
908 Összes árjegyzék bérmentve. (2-6)

SZURMÁK J. FIAI
arany-, ezüst-
drágakő-ékszer-üzlete Pesten,
kigyó-utca 1. sz.
Kivonat a nagy árjegyzékből:
legfinomabb

3 próbás
azaz: 18 karatos aranyból.

Hiteles próbával ellátva.

Gyermek fülbevalók 1 ft. 70 krtól és felj.	12 evőkanál 72 ft. — krtól és felj.
Fülbevalók gömbö- lyűek 5 „ — „ „	12 kávékanál 24 „ — „
Fülbevalók hosszúk 7 „ — „ „	1 tejmérő 7 „ 50 „
Keresztek 2 „ 50 „	1 főzőleves 9 „ — „
Csattok 1 „ 20 „	1 leveleszótó 18 „ — „
Ing-gombok 2 „ 50 „	Keresztek zomán- czal nyakba 1 „ — „
Női gyűrűk jó kövel 2 „ 50 „	Emlék gyűrűk fel- írással 1 „ 25 „
Női pecsétnyomó gyűrűk 4 „ — „	Gyermek játékok 1 „ 75 „
Karika gyűrűk 3 „ 50 „	Óralánczok 2 „ 50 „
Férfi gyűrűk pecsét nyomó forma 5 „ — „	Karpereczek 2 „ 50 „
Nyakkendő tűk 6 „ — „	Garniturok (Broche és függő) 6 „ — „
Nyálánczok, keresz- t vagy metállhoz 6 „ 50 „	Thea szűrők 2 „ 50 „
Metállok 6 „ — „	Cukor fogók 4 „ — „
Melltek (Broche) 6 „ — „	Keresztelési és bér- málási emlékek 2 „ 50 „
Garniturok (Broche és függő) 15 „ — „	Só- és borstartók együtt 7 „ — „
Karpereczek 18 „ — „	Gyermek evőeszkö- zök tokban 5 „ — „
Óralánczok rövidke 24 „ — „	Varró eszközök tokban 5 „ — „
Óralánczok hosszúk 28 „ — „	Poharak 7 „ — „
3 (13) próbás ezüsthál. Mataillók felnyílós. 1 ft. 20 krt. és felj.	Cukor edények 6 „ — „
Gyászú 60 „ — „	
Csemegekések 60 „ — „	

Nehezebb arany és ezüsttárgyak, u. m. lánczok, garniturok, evőeszközök,
6, 12, 24 személyre, a munka különfelesége szerint, gyártási áron számíttatnak.
A fantasie-darabok, finom drágaköves tárgyak, Louis Laine legújabb rajzai
után vannak dolgozva.
Cserénél, az arany vagy ezüst egyenlő finomsága mellett, csupán a munka
fizetetik.
Kijavítások, czimerek, betűk metszése kőbe vagy aranyba gyorsan eszközölte-
tik. — Saját használatunkra vásárlunk gyémántokat, gyöngyöket, színes köveket,
éska aranyat és ezüstöt.
Arany-ezüstpenzt, bel- és külföldi bevéltünk a napi árfolyam szerint.
Videki megrendelések a szokott módon pontosan teljesítetnek, és nem tet-
sző tárgyak másért becsérldtetnek. 880 (11-12)

46-ik szám. Tizenhetedik évfolyam.

Vasárnapi Ujság.

Pest, november 13-án 1870.

Előfizetési feltételek: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Félre 5 ft.
Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — Csupán Politikai Ujdonságok: Egész évre 5 ft. — Fél évre 2 ft. 50 kr.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokk: Egy négyszer hasábozott petit sor, vagy annak helye, egyszeri ígátánál 10 krajczárba; háromszor, vagy
többször ígátánál csak 7 krajczárba számíttatik. — Kiadó-hivatalunk számára hirdetményeket előfog Bécsben: Oppellik Alajos, Wollzeile Nr. 22. és Haasensteint és Vogler, Wollzeile Nro. 9. —
Bélyeg-díj, külön minden ígátás után 30 krajczár.

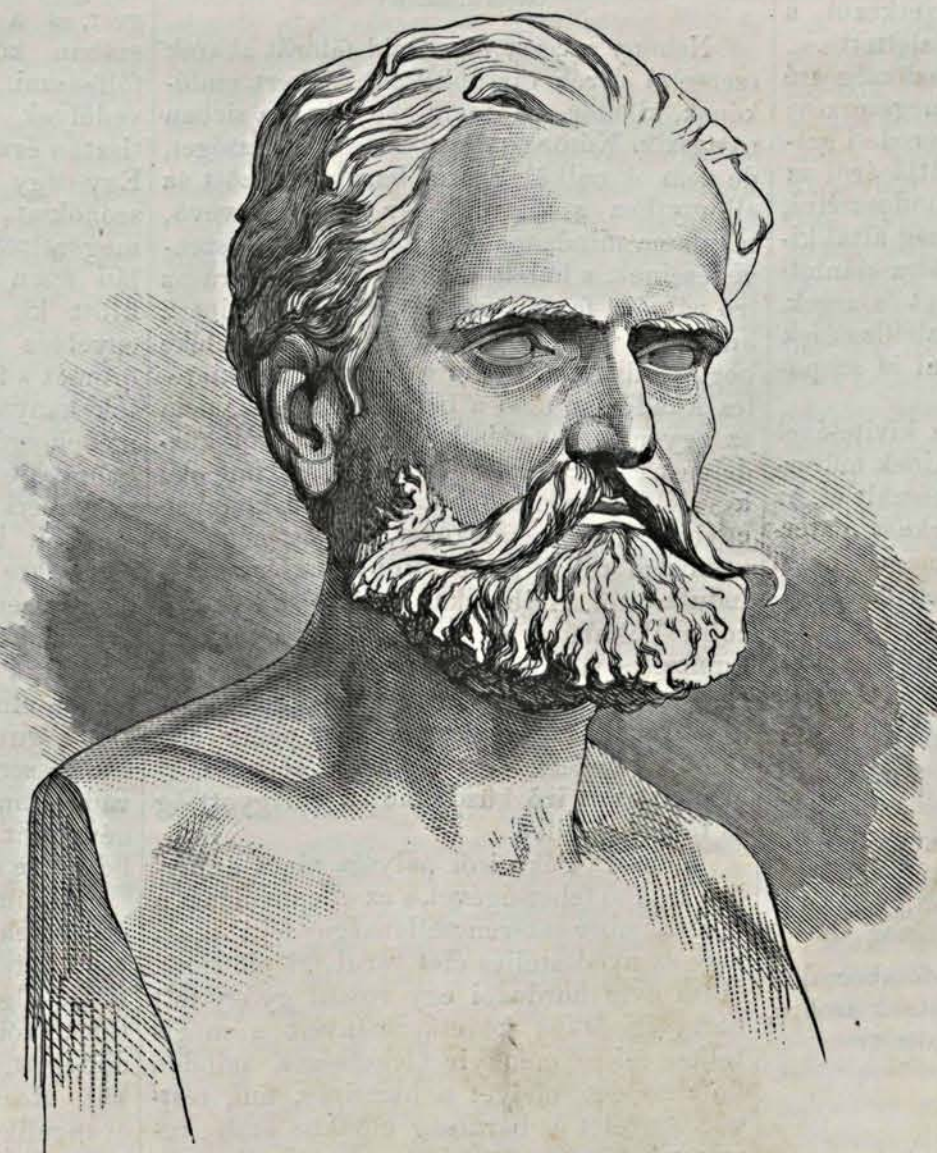
Pákh Albert siremléke.

A „Vasárnapi Ujság” és „Politikai Ujdonságok” feledhetlen szerkesztőjének, sőt szellemi alapítójának, Pákh Albertnek már-
vány mellszobra a nemzeti muzeumban, és
siremléke a kerepesi-ut melletti köztemet-
ben áll már. Nagyszámu tisztelői s olvasói
állították azt neki; s a boldogultnak barátai,
kik ez emlék állítása ügyében a „Vasárnapi
Ujság” olvasóihoz fordultak volt fölhívá-
sukkal, kötelességüknek érzik most, midőn
feladatuk be van fejezve, ugyan e lelkes kö-
zönség előtt számolni eljárásukról.

E czélból a bevételek és kiadások össze-
állított számlája elébe kell
bocsátaniok az emlék rö-
vid történetét.

Pákh Albert 1867. feb-
ruár 10-én zárta le szeméit
az örök álomra. Ugyszól-
ván még a frissen hantolt
sir fölött, az elhunyt bará-
tai közül tizen (közülök
egy, Tompa Mihály, utána
ment már!) a barátság- és
kegyelet sugallta gondolat-
ban egyesültek: hamvait
érdemeihez méltó emlékek
jelölni meg, melyet hozzá,
a 'népszerű íróhoz egészen
méltóvá az tegyen, hogy
nem a család, nem egy-
két vagyonos barát, ha-
nem azon nagy közönség
emelje, melynek tizenöt
éven át minden héten két-
szer szolgált, s melynek
minden tagja tisztelettel és
rokonszenvvel viseltetett
iránta; s hogy a kegye-
letes czélu adakozásban
minél többen vehessenek
részt, a közönség tiz kraj-
czáros adakozásra hívassék
fö, nem zárátván ki azonban
nagyobb adományok sem.

Ily értelemben a felhi-
vás „A Vasárnapi Ujság
és Politikai Ujdonságok
tisztelet folvasó közönségé-
hez” már márczius 21-kén
elkészült s márcz. 24-én, a
„V. U.” 1867. évi 12. szá-
mában közze tétetett.



Pákh Albert mellszobra Izsódtól.

A szó jókor volt kimondva s kész szíve-
ket talált. A „Vasárnapi Ujság”-nak már
következő 13. számában meg lehetett kez-
deni az adakozások közlését. Ez első közlés,
melyben a dobsinai kaszinó gyűjteménye
állt első helyen 44 ftal, maga 78 ft 40 kr
adakozás befolyásáról értesítette a közönsé-
get. A második közlemény, egy héttel reá,
a „Vasárnapi Ujság” gyűjteménye mellett a
„Szkupstina” név alatt ismeretes fővárosi tár-
sas körtől, melynek a boldogult élte fogy-
táig egyik közszeretben állt tagja volt,
160 ftnyi adományt jelentett. Settől kezdve,

7. július 28-kán megjelent 30-dik számig,
hétről-hétre folyvást szaporodtak, egyenlő
s növekedő mérvben a szíves adakozások a
haza minden részéről, az olvasó közönség
minden rétegéből, 10 kronként és forint-
ként, úgy hogy a július végeig megjelent
I.—XVIII. közlések összege már 1141 frt
90 krt és 6 darab ezüst huszast tett.

Ily szép eredménnyel, a siremlék ügyét
intéző barátok bizottsága eljöttnek látta az
időt, hogy a begyűlt összeghez képest, a
kivitelről is gondoskodják; augusztusban
tehát Székely Bertalan s Keleti Gusztáv
ismert művészakadémiát
kérte föl, hogy a siremlék
íránt tervjavaslatot készít-
senek. Véleményök oda já-
rult, s javaslatukra az em-
lékbizottság is abban álla-
podott meg, hogy a sirem-
lék filke-szerű boltozattal
birjon s abba az elhunyt-
nak művészileg faragott
márvány-mellszobra állit-
tassék.

Izsó Miklós, ki épen ak-
kor Debreczenben tartózkod-
ott s Csokonay szobrának
mintázásával volt elfoglal-
va, maga is barátja s közel
ismerőse az elhunytinak, bi-
zatott meg a mellszobor
elkészítésével. Ő már előbb,
Pákh halála hírére Pestre
sietett volt, s a halott ar-
czáról gipsz-öntvényt vett
le; most pedig, de még
Debreczenben elkészítette s
az ősz folytán Pestre visz-
zatérván, magával hozta a
mellszobor kis mintáját,
mely hasonlóság és kifeje-
zés tekintetében egyaránt
kitűnően sikerült, s a mű-
vészi kivitel illetőleg is a
legjobbat reméltette. Még
teljesebben sikerült az élet-
nagyságu nagyminta, mely-
lyel 1868. márczius
elejére elkészülvén, azon-
nal hozzá kezdetett a
márványban való dolgo-
záshoz.